

Vesa Marttila

Ajoneuvoalan nopeampi polku Salpauksesta Metropoliaan

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Insinööri (YAMK)

Ajoneuvotekniikka

Opinnäytetyö

15.5.2022

Sisällys

Tiivistelmä

Abstract

1	Johdanto	1
2	Tutkimusmenetelmät	3
3	Opinnäytetyön ja nopeamman polun tarvekartoitus	4
3.1	Yhteiskunnallinen tarve	4
3.2	Työelämän tarve	7
3.3	Metropolia Ammattikorkeakoulun tarve	8
3.4	Koulutuskeskus Salpauksen tarve	9
3.5	Opiskelijoiden tarve	10
4	Ammatillinen perustutkinto Suomessa	13
4.1	Laajuus ja rakenne	14
4.2	Ajoneuvoalan perustutkinnon muodostuminen	14
4.3	Ajoneuvoalan perustutkinto Koulutuskeskus Salpauksessa	14
4.4	Ajoneuvoalan perustutkinnon arviointi ja arviointimenetelmät	16
5	Ammattikorkeakoulututkinto Suomessa	17
5.1	Ammattikorkeakoulutuksen asema Suomen koulutusjärjestelmässä	17
5.2	Ammattikorkeakouluopiskelijoiden aikaisempi koulutus	19
5.2	Laajuus ja rakenne	20
5.3	Ajoneuvotekniikan ammattikorkeakoulututkinnon muodostuminen Metropolia Ammattikorkeakoulussa	21
6	Etenemispolut perustutkinnon suorittamisen jälkeen	23
6.1	Kouluttautuminen ja jatko-opinnot	23
6.2	Työelämään siirtyminen	26
6.3	Jatko-opintoihin siirtyminen	28
6.4	Työttömyys	29
6.5	Muut polut	29
7	Koulutuskeskus Salpauksessa jo käytössä oleva jatko-opintopolku ja koulutusyhteistyö	31
7.1	Jatko-opintopolun ja koulutusyhteistyön kuvaus	31

7.2	Käytössä olevan jatko-opintopolun ja koulutusyhteistyön haasteet ajoneuvoalan koulutuksen näkökulmasta	34
8	Koulutuskeskus Salpauksen ja Metropolia Ammattikorkeakoulun koulutusyhteistyö	34
8.1	Metropolia Ammattikorkeakoulun ajoneuvoalan yhteistyö muiden ammatillisten oppilaitosten kanssa	34
8.2	Suunnitelma Koulutuskeskus Salpauksen ja Metropolia Ammattikorkeakoulun ajoneuvoalan yhteistyöstä	36
8.3	Salpauksen ajoneuvoalan opiskelijoiden määrä väyläopinnoissa	39
8.4	Mahdollisia keinoja väyläopintoihin liittyvän kiinnostuksen kasvattamiseksi tulevaisuudessa	40
9	Johtopäätökset ja toimenpiteet	42
	Lähteet	45
	Liitteet	

Liite 1. Opiskelijakysely

Liite 2. Haastattelu, Timo Repo.

Liite 3. Haastattelu, Janne Vaittinen.

Liite 4. Haastattelu, Heikki Parviainen.

Liite 5. Haastattelu, Ismo Hämäläinen.

Tiivistelmä

Tekijä:	Vesa Marttila
Otsikko:	Ajoneuvoalan nopeampi polku Salpauksesta Metropoliaan
Sivumäärä:	44 sivua + 5 liitettä
Aika:	15.5.2022
Tutkinto:	Insinööri (YAMK)
Tutkinto-ohjelma:	Ajoneuvotekniikan tutkinto-ohjelma
Ammatillinen pääaine:	Ajoneuvotekniikka
Ohjaajat:	Lehtori Juho Vallivaara

Tämän opinnäytetyön yhtenä tavoitteena oli tehdä kartoitus ammatillisesta tutkinnosta ammattikorkeakouluopintoihin johtavan nopeamman polun tarpeellisuudesta eri toimijoiden näkökulmista. Kartoitus tehtiin työelämälle, opiskelijoille ja kohdeoppilaitoksille suunnatuilla haastatteluilla ja kyselyillä. Tarpeellisuutta tutkittiin ja analysoitiin myös työllisyys- ja koulutustilastojen avulla.

Lisäksi opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, kuinka nopeamman polun luominen on lakien, määräysten ja opetussuunnitelmien puitteissa mahdollista toteuttaa. Tästä syystä työssä tutustuttiin sekä ajoneuvoalan ammatilliseen perustutkintoon että ajoneuvoalan ammattikorkeakoulututkintoon sekä niiden molempien perusrakenteeseen ja tutkinnonmuodostukseen.

Tavoitteena oli myös suunnitella ja toteuttaa käytännössä toimiva nopeampi polku ja koulutusyhteistyö koulutuskeskus Salpauksen ja Metropolia Ammattikorkeakoulun ajoneuvoalojen välille. Suunnittelun ja toteutuksen pohjana toimivat tarvekartoitus eri näkökulmat huomioiden sekä tutkintojen rakenteisiin liittyvät seikat, kuten esimerkiksi lait ja opetussuunnitelmat.

Kaikki opinnäytetyön tavoitteen saavutettiin. Nopeampi polku osoittautui tarpeelliseksi etenkin yhteiskunnallisesta, työelämän ja koulutuksen tarjoajien näkökulmista tutkittuna. Opiskelijoiden näkökulmaa tutkittiin kyselyllä, mutta opiskelijanäkökulman tarkempi selvittäminen vaatisi laajempaa ja pidemmän aikavälin tutkimusta. Myös nopeamman polun luomiseen vaikuttavat laki-, määräys- ja opetussuunnitelmakysymykset selvitettiin. Kolmantena tavoitteena ollut nopeampi polku saatiin sekin toteutettua ainakin alkuvaiheeseen.

Työn sisältö, tutkimukset ja selvitykset ovat käyttökelpoista aineistoa esimerkiksi vastaavaa polkua suunnitteleville oppilaitoksille. Työtä voi hyödyntää myös siinä tapauksessa, että nopeampaa polkua ollaan rakentamassa eri alalle tai eri oppilaitosten välille.

Avainsanat: ammatillinen perustutkinto, ammattikorkeakoulu, väyläopinnot

Abstract

Author: Vesa Marttila
Title: Faster path from Salpaus to Metropolia
Number of Pages: 44 pages + 5 appendices
Date: 15 May 2022

Degree: Master of Engineering
Degree Programme: Automotive Engineering
Supervisors: Juho Vallivaara, Senior Lecturer

One of the aims of this thesis was to make an assessment of the needs for a faster path from vocational education and training to university of applied sciences from the point of view of different actors. The survey was carried out by interviewing employees working in the automotive field, students and target educational institutions. Employment and educational statistics were also studied and analyzed.

An additional aim of the thesis was to find out how it is possible to create a faster path within the framework of laws, regulations and curricula. Therefore, the thesis focused on studying the vocational upper secondary degree in the automotive industry and the Bachelor of Engineering degree in the automotive industry by getting familiar with the basic structure and curricula of the degrees.

The aim was also to design and implement a faster education path from Salpaus to Metropolia University of Applied Sciences and start working in cooperation. The planning and implementation was based on a needs assessment taking into account different aspects, as well as issues related to the structures of degrees, such as laws and curricula.

All the aims and objectives of the thesis were well achieved. The need for a faster path became clear, especially from the perspectives of society, working life and education providers. The students' perspective was examined with a survey, but a more detailed study of the students' perspective would require more extensive and longer-term research. Legal, regulatory, and curriculum issues affecting the creation of a faster path were also addressed. The faster path was also achieved at least at the initial stage.

The content of the work is useful material for educational institutions planning a similar path. The thesis can also be utilized in the event that a faster path is being built in a different field or between different educational institutions.

Keywords: vocational upper secondary qualification, university of applied sciences, faster path

1 Johdanto

Koulutuskeskus Salpauksessa aloittaa vuosittain noin sata ajoneuvoalan opiskelijaa. Suurin osa heistä tavoittelee perustutkinnon suorittamista ja työelämään siirtymistä. Joukkoon mahtuu kuitenkin jonkin verran opiskelijoita, joilla olisi halua ja kykyä jatkaa opiskelua vielä perustutkinnon jälkeen. Osa heistä jatkaakin opiskelua esimerkiksi ammattikorkeakouluun, mutta moni potentiaalinen jättää sen syystä tai toisesta tekemättä.

Yksi syy Koulutuskeskus Salpauksen ajoneuvoalan opiskelijoiden vähäiseen jatko-opiskeluun on selkeän polun puuttuminen. Ammattikorkeakouluopinnot näyttävät opiskelijan näkökulmasta kaukaisilta ja täysin erillisiltä toisen asteen opintoihin nähden. Lisäksi ne näyttävät varmasti osittain samalta myös ohjaushenkilöstön näkökulmasta, joten ammatillisten opintojen ja ammattikorkeakouluopintojen välillä tuntuu olevan kuilu, jota moni opiskelija ei uskalla ylittää.

Koulutuskeskus Salpaukselle olisi tärkeää, että ammattikorkeakouluopintoihin olisi olemassa selkeä polku. Parasta olisi, jos Salpauksen motivoituneimmat opiskelijat voisivat suorittaa ammattikorkeakouluopintoja jo opiskellessaan perustutkintoa. Silloin molemmat opinnot tukisivat toisiaan, ja opiskelijan siirtyminen seuraavalle asteelle olisi sujuvaa.

Motivoituneille ja päteville ammatillisen koulutuksen suorittaneille on oma paikkansa ja tarpeensa myös ammattikorkeakoulun puolella. Ammatillisen tutkinnon suorittaneilla on yleensä parempi tekninen pohja kuin esimerkiksi ylioppilailla, joilla on tietenkin omat vahvuutensa. Joka tapauksessa motivoitunut ajoneuvoasentajaksi valmistunut ja esimerkiksi alan kesätöitä tehnyt opiskelija olisi varsinkin teknisiltä taidoiltaan oiva opiskelija myös ammattikorkeakouluun. Hänen tekninen osaamisensa voisi taas omalta osaltaan nostaa myös muiden ammattikorkeakouluopiskelijoiden teknistä osaamista ja parantaa sitä kautta valmiuksia alan asiantuntijatehtäviin.

Tämän opinnäytetyön yhtenä tavoitteena on tehdä kartoitus ammatillisesta tutkinnosta ammattikorkeakouluopintoihin johtavan nopeamman polun tarpeellisuudesta eri toimijoiden näkökulmista. Kartoitus tehdään työelämälle, opiskelijoille ja kohdeoppilaitoksille suunnatuilla haastatteluilla ja kyselyillä. Tarpeellisuutta tutkitaan ja analysoidaan myös työllisyys- ja koulutustilastojen avulla.

Lisäksi opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, kuinka nopeamman polun luominen on lakien, määräysten ja opetussuunnitelmien puitteissa mahdollista toteuttaa. Tästä syystä työssä tutustutaan sekä ajoneuvoalan ammatilliseen perustutkintoon että ajoneuvoalan ammattikorkeakoulututkintoon sekä niiden molempien perusrakenteeseen ja tutkinnonmuodostukseen.

Tavoitteena on myös suunnitella ja toteuttaa käytännössä toimiva nopeampi polku ja koulutusyhteistyö koulutuskeskus Salpauksen ja Metropolia Ammattikorkeakoulun ajoneuvoalojen välille. Suunnittelun ja toteutuksen pohjana toimivat tarvekartoitus eri näkökulmat huomioiden sekä tutkintojen rakenteisiin liittyvät seikat, kuten esimerkiksi lait ja opetussuunnitelmat.

Työn alussa kartoitetaan, onko nopeammalle polulle tarvetta. Sen jälkeen perehdytään niin ammatillisen perustutkinnon kuin ammattikorkeakoulututkinnonkin rakenteisiin. Sitten kuvataan perustutkinnon suorittamisen jälkeisiä etenemispolkuja sekä Koulutuskeskus Salpauksen ja Metropolia Ammattikorkeakoulun jo olemassa olevia vastaavia nopeampia opintopolkuja. Työn lopussa esitetään suunnitelma Salpauksen ja Metropolian välisestä ajoneuvoalan yhteistyöstä ja tehdään päätelmät ja yhteenveto.

2 Tutkimusmenetelmät

Tämä opinnäytetyö on konstrukttiivinen tutkimus, jossa etsitään käytännön ongelmaan toimivaa ratkaisua. Ratkaisun pohjana toimii vankka tutkimustieto ja empiria. Tavoitteena on, että työn lopputuloksena syntyy uusi toimintamalli eli tässä tapauksessa nopeampi polku ammatillisesta perustutkinnosta ammattikorkeakouluopintoihin.

Opinnäytetyön tutkimustiedon perustana toimivat erilaiset koulutukseen ja työllistymiseen liittyvät tilastot. Lisäksi työssä tarkastellaan aiheeseen liittyviä lakeja ja määräyksiä sekä opetussuunnitelmia. Lisäksi työssä tutkitaan myös jo olemassa olevia vastaavia nopeampia opintopolkuja.

Empiria perustuu omiin ja alan ammattilaisten kokemuksiin koulutuksesta ja ajoneuvoalasta. Alan ammattilaisten näkemykset selvitetään haastatteluilla (liitteet 2–5). Haastattelut ovat muodoltaan teemahaastatteluja. Haastattelut pyritään pitämään melko strukturoimattomina, jotta haastateltavan vastauksia ohjailtaisiin mahdollisimman vähän ja heidän omat mielipiteensä, kokemuksensa ja näkemyksensä pääsisivät mahdollisimman vapaasti esiin.

Teemahaastattelu on puolistrukturoitu haastattelumenetelmä. Siinä haastattelun aihepiirit eli teema-alueet ovat kaikille haastateltaville samat. Teemahaastattelusta puuttuu kysymysten tarkka muoto, ja haastattelu etenee sen sijaan tiettyjen keskeisten teemojen varassa. Teemahaastattelu tuo tutkittavien äänen kuuluviin ja asiat esiin heidän tulkintansa mukaisesti. (Hirsjärvi & Hurme 2015; 47–48.)

Lisäksi aihetta tutkitaan opiskelijoille tehtävällä kyselyllä, jossa on valmiit vastausvaihtoehdot. Opiskelijoille tehdään kysely haastattelun sijaan, koska useamman opiskelijan haastattelu vaatisi paljon aikaa, ja siksi, että suurimmalle osalle opiskelijoista asia ja aihe on täysin vieras. Suurimmalla osalla opiskelijoista ei luultavasti olisi aiheeseen tässä vaiheessa kovin paljon lisättävää siihen

nähden, mitä koulutuksen ja ajoneuvoalan ammattilaiset ovat jo sanoneet. Kyselyssä kartoitetaan lähinnä opiskelijoiden tietoisuutta aiheeseen liittyvän asian suhteen sekä mahdollista kiinnostusta ammattikorkeakouluopintoja kohtaan.

3 Opinnäytetyön ja nopeamman polun tarvekartoitus

Tässä työssä nopeamman polun ammatillisesta perustutkinnosta ammattikorkeakouluopintoihin tarpeellisuutta tutkitaan yhteiskunnallisesta, oppilaitosten sekä opiskelijoiden näkökulmasta. Tarpeellisuuden tutkimisen menetelminä käytetään tilastoja, haastatteluja ja kyselyjä.

Asiaa lähestytään ensin tilastojen kautta kokonaiskuvan ja viime vuosien tilanteen hahmottamiseksi. Yhteiskunnallista tarvetta arvioidaan koulutuspoliittisten linjauksien kautta sekä asiantuntijahaastatteluin. Teemahaastatteluja (liitteet 2–5) käytetään myös työelämän ja koulutuksen tarjoajien näkökulmien selvittämiseen. Teemahaastattelujen kysymysten runko on kaikille samantyylinen, mutta haastateltavan toimenkuva ja näkökulma asian suhteen vaikuttavat joidenkin kysymysten asetteluun ja muotoiluun. Haastattelujen tavoitteena on luoda mahdollisimman laaja ja monialainen käsitys haastateltavien nopeampaan polkuun liittyvistä ajatuksista. Lisäksi opiskelijoiden kiinnostusta nopeampaa polkua kohtaan selvitetään kyselyn avulla.

3.1 Yhteiskunnallinen tarve

Opetus- ja kulttuuriministeriön Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2030 -hanke käynnistyi vuonna 2017. Yhdeksi hankkeen tavoitteista muodostui nuorten aikuisten korkeakoulutuksen lisääminen 50 prosentin tasolle vuoteen 2030 mennessä. Asia on kirjattu myös Suomen nykyisen hallituksen ohjelmaan. (Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2030 2020; Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma 10.12.2019 2019: 164.)

Hallituksen ohjelmassa tavoitetta perustellaan muun muassa sillä, että Suomen korkeakoulutettujen määrä on laskussa. Ohjelmassa esitetyn tilannekuvan mukaan 1970-luvulla syntyneet ovat Suomen korkeammin koulutetuin ikäluokka. Tilannekuvassa linjataan tavoitteeksi myös se, että jokaisella on mahdollisuus kouluttautua niin pitkälle, kuin henkilökohtaiset ominaisuudet sallivat. (Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma 10.12.2019 2019:163.)

Hallituksen ohjelmassa esitellään myös keinot, joilla tavoitellulle korkeakoulutettujen tasolle päästään. Ensimmäisenä keinona esiin nousee korkeakoulutuksen saavutettavuuden parantaminen. Sillä tavoitellaan tällä hetkellä aliedustettujen ryhmien parempaa koulutukseen pääsyä ja läpäisyä. Toinen keino on korkeakoulutuksen aloituspaikkojen määrän kasvattaminen yhteiskunnan tarpeiden ja työllisyysnäkökymien mukaan. Lisäksi yhtenä keinona mainitaan vaihtoehtoisten valintaväylien kehittäminen. (Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma 10.12.2019 2019: 164–165.)

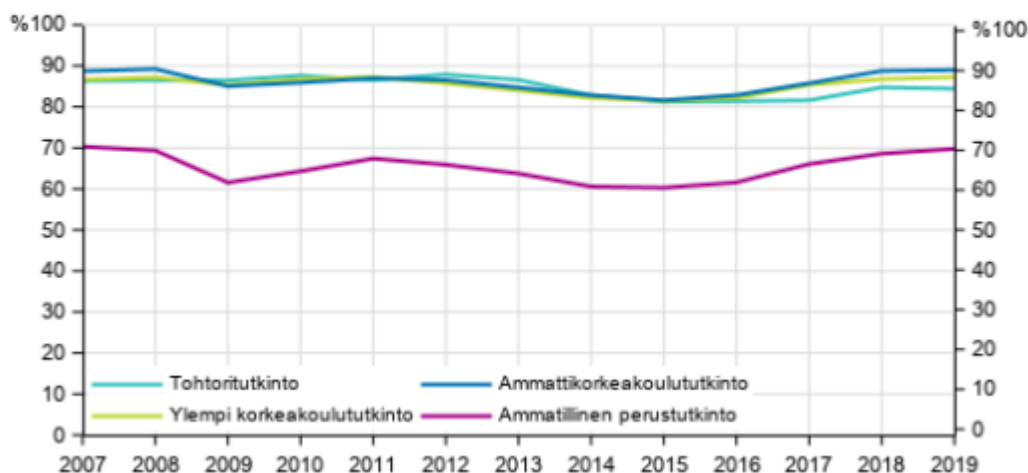
Opetus- ja kulttuuriministeriön visioista ja tavoitteista sekä hallituksen ohjelman linjauksista on siis helppo nähdä korkeakoulutuksen nykytilanne isossa mittakaavassa. Tiivistettynä voi sanoa, että korkeakoulutettuja ihmisiä halutaan maamme lisää. Korkeakouluihin hakeutumisesta, pääsemisestä ja korkeakoulututkinnon suorittamisesta halutaan tehdä monin tavoin helpompaa. Korkeakoulutus halutaan tuoda entistä useamman saataville ja sitä kautta luoda edellytykset koko maan korkeakoulutettujen määrän nousulle.

Koulutuskeskus Salpauksen ja Metropolia Ammattikorkeakoulun yhteistyön voi nähdä pienenä osana opetus- ja kulttuuriministeriön ja nykyisen hallituksen tavoitteita. Yhteistyön tavoitehan on käytännössä se, että potentiaalisilla opiskelijoilla olisi mahdollisimman suora polku korkeakouluopintoihin. Omalta osaltaan tämä yhteistyö siis lisäisi Suomen korkeakoulutettujen määrää ja tarjoaisi samalla opiskelijoille, joiden kyvyt riittävät, mahdollisuuden edetä koulutus- ja työurallaan tehokkaasti.

Opetushallituksen yli-insinööri Timo Repo (2022) kertoo pitävänsä potentiaalisten opiskelijoiden polun nopeuttamista hyvänä ideana. Revon mukaan täysin onnistuessaan nopeampi polku voi lyhentää opiskelijan kokonaisopintoaikaa jopa vuodella ja sillä on yhteiskunnallista merkitystä. Lisäksi hänen mukaansa kokonaisopintoajan säästöä voi ajatella myös sitä kautta, että opiskelijan valmistuessa nopeammin, hän ehtii ansaita palkkatuloja vuoden enemmän. Myös Koulutuskeskus Salpauksen ajoneuvotekniikan ja logistiikan opetusalan päällikkö Ismo Hämäläinen (2022) pitää mahdollista vuoden säästöä kokonaisopintoajassa merkittävänä. Luonnollisesti tällä ajansäästöllä on muun muassa verotulojen muodossa myös yhteiskunnallista vaikutusta.

Yksi näkökulma on myös korkeakoulutettujen parempi työllistyminen. Kuten tilastokeskuksen tilasto (kuva 1) näyttää, korkeakoulutetut sijoittuvat paremmin työelämään kuin ammatillisen perustutkinnon suorittaneet. Tilastokeskuksen mukaan vuoden 2019 lopussa vuoden päästä valmistumisestaan ammatillisen perustutkinnon suorittaneista töissä oli 70 prosenttia valmistuneista. Korkeakoulutukinnon suorittaneiden osalta vastaava luku on peräti 90 prosenttia. (Sijoittuminen koulutuksen jälkeen 2021.) Ero työllistymisessä on siis suuri ja siitä voidaan päätellä, että korkeakoulutuksen lisäämien voisi omalta osaltaan vähentää työttömyyttä korkeakoulutettujen työllistyessä. Samalla, jos korkeakoulutettujen määrä lisääntyisi, he vapauttaisivat paikkoja ammatillisesta perustutkinnosta valmistuneille sellaisiin töihin, joissa korkeakoulututkintoa ei tarvita.

Tutkinnon suorittaneiden työllisyys vuoden kuluttua valmistumisesta 2007–2019, %

Kuva 1. Eri tutkinnon suorittaneiden työllisyys (Sijoittuminen koulutuksen jälkeen 2021).

3.2 Työelämän tarve

Tärkeä asia nopeampaa opintopolkua suunnitellessa on myös työelämän näkökulma. Autosalpa Oy:n Lahden-toimipisteen teknisen palvelun päällikkö Janne Vaittinen pitää ajatusta osaamisen lisäämisestä ja opiskelijoiden korkeakoulupolun helpottamisesta ja nopeuttamisesta hyvänä. Vaittisen mukaan ajoneuvoala kehittyä koko ajan ja jatkuvalla osaamisen kehittämiseksi on aina tarvetta. Alan kovenevat vaatimukset tuovat alalle painetta myös korkeakoulutuksen lisääntyvänä tarpeena. Vaittisen mukaan nykypäivänä uralla etenemiseen tarvitaan entistä enemmän kouluttautumista. Hänen edustamassaan yrityksessä ajoneuvoalan insinöörit voisivat työllistyä esimiestehtäviin. Ammatillisen perustutkinnon suorittaneen insinöörin osaamiselle voisi hänen mukaansa olla tarvetta tulevaisuudessa myös vaativimmissa ajoneuvojen korjaamiseen liittyvissä töissä. (Vaittinen 2022.)

Repo (2022) kertoo, että ajoneuvoalan insinööreille on edelleen tarvetta myös tulevaisuudessa. Revon mukaan insinöörikoulutuksessa pitäisi painottaa korjaamopuolen ja etenkin korjaamotalouden osaamista. Hänen mukaansa ammatillisen tutkinnon suorittanut insinööriopiskelija on haluttu työntekijä jo ammattikorkeakouluopintojensa aikana juuri korjaamo-osaamisensa ansiosta. Lisäarvoa insinööriosaiselle voisivat Revon mukaan tuoda kiristyvät turvallisuusvaatimukset esimerkiksi korjaamon sähköautotöiden valvonnan suhteen. Lisäksi hän pitää nopeamman polun ammatillisesta perustutkinnosta ammattikorkeakouluopintoihin tuoman mahdollisesti lyhyemmän kokonaisopiskeluajan rahallista merkitystä tutkinnot suorittaneelle henkilökohtaisesti merkittävänä.

Haastateltujen työelämän asiantuntijoiden mukaan ajoneuvoalan ammattikorkeakoulutukselle on siis tarvetta. Myös nopeampaa polkua pidetään hyvänä lisänä koulutustarjontaan ja sen tuomaa etua nopeampana väylänä vaativimpiin asiantuntijatehtäviin merkittävänä. Lisäksi ammatillista perustutkintoa pidetään tärkeänä pohjakoulutuksena, jonka päälle insinööriosaisista ja työelämän taitoja on hyvä rakentaa.

3.3 Metropolia Ammattikorkeakoulun tarve

Metropolia Ammattikorkeakoulun yleinen suhtautuminen nopeampaan polkuun ja yhteistyöhön Koulutuskeskus Salpauksen kanssa on ollut alusta asti positiivinen. Metropolian kanta on tullut ilmi kaikissa Salpauksen ja Metropolian välisissä tapaamisissa, joissa aiheita on käsitelty. Lisäksi Metropolialla on jonkin verran kokemusta nopeamman polun suorittamisesta muutaman oppilaitoksen kanssa jo aiemmilta vuosilta. Tarkemmin Metropolian väyläopinnoiksi kutsuista opinnoista kerrotaan luvussa 8.1.

Väyläopinnoissa alusta alkaen mukana ollut Metropolian ajoneuvo- ja konetekniikan lehtori Heikki Parviainen kertoo, että väyläopintojen tarjoaminen on Metropolialle tärkeää, koska ajoneuvoalan hakijamäärät ovat vuosien saatossa eriyistä laskeneet. Lisäksi hakijoiden taso ja soveltuvuus ammattikorkeakouluopintoihin on heikentynyt. Parviaisen mukaan lukiossa parhaiten menestyneet

hakeutuvat useimmiten tiedekorkeakouluihin ja vaatimattomammin menestyneet ammattikorkeakouluun. Tämän seurauksena Metropoliaankin tulee lukio-taustaisia opiskelijoita, joilla on haasteita suoriutua matemaattisten aineiden opinnoista ja heidän ajoneuvotekninen osaamisensa on samalla alhaisempi kuin ammatillisen perustutkinnon suorittaneilla. Väyläopintojen avulla Metropoliaan on mahdollista saada sellaisia opiskelijoita, joilla on jo ammatillista pohjaa ammatillisen perustutkinnon kautta eli ainakin se osa-alue on kunnossa. Kunnossa oleva ammatillinen pohja avaa myös mahdollisuuden matemaattisiin aineisiin panostamiseen. (Parviainen 2022.)

Parviainen (2022) nostaa esiin vielä väyläopintoihin liittyvän yhteiskunnallisen seikan. Hänen mukaansa opetus- ja kulttuuriministeriön tahto on kehittää eri koulutustasojen yhteistyötä, rakentaa erilaisia koulutusputkia ja se, että opiskelijoita ohjataan paremmin eteenpäin.

3.4 Koulutuskeskus Salpauksen tarve

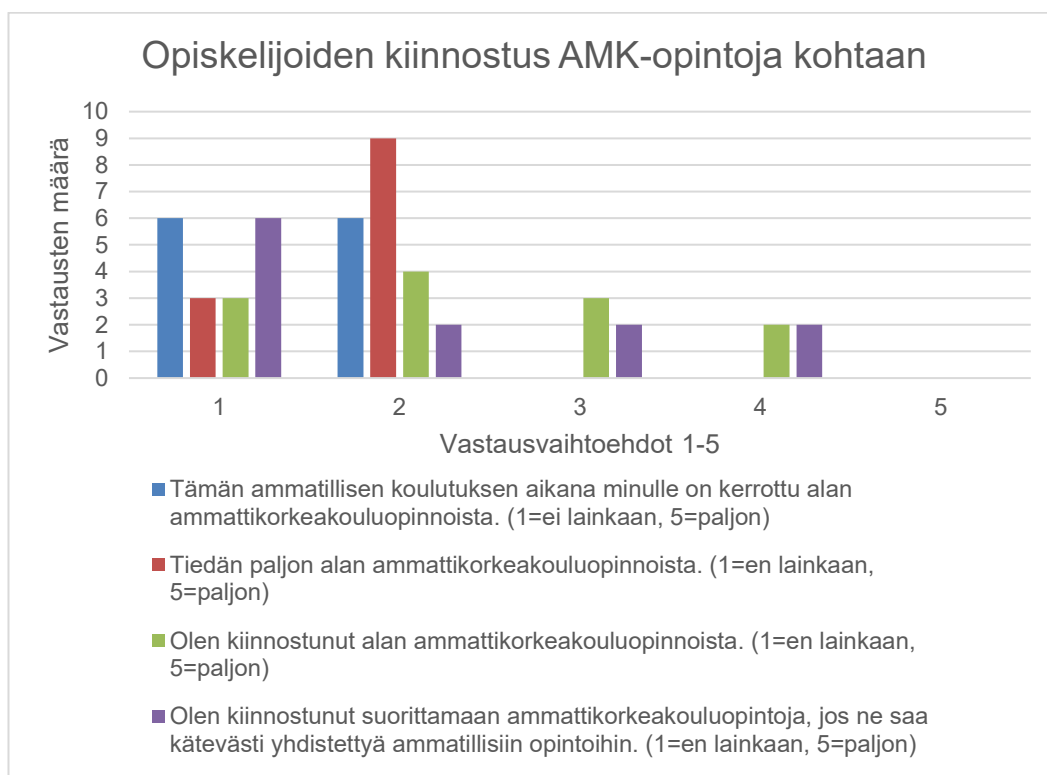
Koulutuskeskus Salpauksen ajoneuvotekniikan ja logistiikan opetusalapääällikkö Ismo Hämäläinen (2022) kertoo, että nopeampi polku ammattikorkeakouluopintoihin on Koulutuskeskus Salpauksen näkökulmasta kiinnostava asia. Sen myötä Salpauksella olisi paremmat mahdollisuudet saada omiksi opiskelijoikseen sellaisia opiskelijoita, joiden tavoitteena jo peruskoulussa ovat ammattikorkeakouluopinnot.

Tarjoamalla nopeampaa polkua ammattikorkeakouluun Koulutuskeskus Salpaus siis käytännössä tavoittelee parempia hakijoita. Parempien hakijoiden myötä ammatillisen perustutkinnon keskeyttämiset vähenevät ja koko muidenkin opiskelijoiden taso nousee parhaimpien opiskelijoiden mukana.

3.5 Opiskelijoiden tarve

Keväällä 2022 ajoneuvoalan opiskelijoiden kiinnostusta väyläopintoja kohtaan selvitettiin nimettömällä kyselyllä. Kyselyyn osallistui pieni joukko sellaisia opiskelijoita, joiden opintoihin väyläopinnot osuisivat ajallisesti. Kyselyyn ei siis valittu ketään aiemman opintomenestyksen tai muun vastaavan asian takia. Vain se, että opinnot ovat ajallisesti tietyssä pisteessä, vaikutti siihen, että juuri heille tehtiin kysely. Kysely tehtiin kyselylomakkeella (liite 1), jossa oli neljä väittämää ja vastausvaihtoehdot välillä 1–5. Kyselyyn osallistui 12 opiskelijaa.

Kyselyn tulokset (kuva 2) noudattelevat suunnilleen jo ennalta tiedettyjä asioita. Joitain pieniä positiivisia yllätyksiäkin mahtui joukkoon, mutta suurimmalta osin tulokset olivat odotusten mukaisia. Toki otanta on melko pieni ja kyselyyn voisi saada erilaisia tuloksia riippuen siitä, missä vaiheessa opintoja kyselyyn vastataan.

Kuva 2. Salpauksen ajoneuvoalan opiskelijoiden kiinnostus ammattikorkeakouluopintoja kohtaan keväällä 2022.

Ensimmäiseen väittämään, *"Tämän ammatillisen koulutuksen aikana minulle on kerrottu alan ammattikorkeakouluopinnoista."*, kuusi vastaajaa vastasi vaihtoehdon 1 ja toiset kuusi vaihtoehdon 2. Kyselyn perusteella voidaan siis todeta, että Salpauksen ajoneuvoalan opiskelijoille ei kerrota jatko-opiskelumahdollisuuksista tarpeeksi. Syitä on monia, mutta yksi suuri syy on varmasti jatko-opintopolun puuttuminen ja siitä johtuva henkilöstönkin tietämättömyys asian suhteen.

Väittämään *"Tiedän paljon alan ammattikorkeakouluopinnoista."* vastaajat vastasivat siten, että kolme vastaajaa valitsi vaihtoehdon 1 ja peräti 9 vaihtoehdon 2. Tämä tulos on looginen, kun katsoo ensimmäisen väittämän vastauksia. Asiasta ei ole opiskelijoille kerrottu tarpeeksi, ja sen takia he eivät siitä myöskään tiedä juuri mitään.

Kolmas väittäjä, *"Olen kiinnostunut alan ammattikorkeakouluopinnoista."*, oli ammattikorkeakouluopintojen ja niihin tähtäävän nopeamman polun kannalta lievästi positiivinen yllätys. Vaikka kukaan vastaajista ei valinnut vaihtoehtoa 5, niin kuitenkin kolme vastaajaa valitsi vaihtoehdon 3 ja kaksi vastaajaa 4. Kyselyyn vastannasta siis yhteensä viisi vastaajaa oli ainakin jossain määrin kiinnostuneita jatko-opintoihin ammattikorkeakoulussa.

Neljäs väittäjä *"Olen kiinnostunut suorittamaan ammattikorkeakouluopintoja, jos ne saa kätevästi yhdistettyä ammatillisiin opintoihin."* oli myös lievästi positiivinen yllätys. Vaikka ajatusta nopeammasta polusta ei ollut avattu vastaajille sen enempää, ajatus siitä, että opintoja voisi edistää tehokkaammin, kiinnosti. Ne, jotka olivat olleet kiinnostuneita ammattikorkeakouluopinnoista melko paljon ja vastanneet 4, vastasivat myös tähän kysymykseen 4. Kolmanteen väittämään vastausvaihtoehdon 3 vastanneista kaksi oli vastannut myös tähän neljänteen väittämään vaihtoehdon 3.

Kyselyn tuloksista voidaan päätellä muutama asia. Selkein on se, että suurin osa on tullut suorittamaan ammatillista perustutkintoa sen takia, että he aikovat suuntautua sieltä suoraan työelämään. Heitä eivät jatko-opinnot ainakaan tällä

hetkellä kiinnosta. Lisäksi usein on myös kyse siitä, että opiskelijoiden kognitiiviset kyvyt eivät välttämättä ole sillä tasolla, että ammattikorkeakouluopinnot olisivat ylipäättään vaihtoehto. He ovat usein tyypiltään myös enemmän tekemällä kuin lukemalla oppivia. Mukaan mahtuu kuitenkin jokunen opiskelija, joita ammattikorkeakouluopinnot kiinnostavat jonkin verran jo nyt, ja lisäksi muutama sellainen, jolle jatko-opinnot ovat tulevaisuuden tavoite.

Laskennallisesti lähes 17 prosenttia vastanneista vastasi väitteisiin kiinnostuksesta ammattikorkeakouluopintoihin sekä niiden yhdistettävyydestä ammatillisiin opintoihin vastausvaihtoehdolla 4. Tämä tarkoittaisi, että Salpauksen sadasta vuosittain aloittavasta ajoneuvoalan opiskelijasta peräti 17 voisi olla kiinnostunut nopeammasta polusta ammattikorkeakouluopintoihin. Tähän lukuun tulee kuitenkin suhtautua varauksella otannan ollessa näin pieni.

Opiskelijoille suunnatussa kyselyssä syitä kiinnostuneisuuteen ammattikorkeakouluopinnoista ei kysytty, jotta kysely pysyisi mahdollisimman yksinkertaisena. Vaittisen (2022) mukaan ammattikorkeakoulu on väylä esimiestehtäviin, ja Repo (2022) mainitsee ammattikorkeakoulututkinnon johtavan erilaisiin alan asiantuntijatehtäviin. Voidaan olettaa, että juuri tulevaisuuden esimies- ja asiantuntijatehtävät ovat yksi tärkeimmistä seikoista, joita ammattikorkeakouluopinnoista kiinnostuneet ajattelevat.

Parviaisen (2022) mukaan myös kynnystä ammatillisen perustutkinnon opintojen ja ammattikorkeakouluopintojen välillä voidaan madaltaa väyläopintojen avulla. Hänen mukaansa hyppy ammattikorkeakouluopintoihin perustutkinnon suorittamisen jälkeen on suuri, mutta väyläopintojen avulla korkeakouluopintoja on helpompi käydä kokeilemassa. Väyläopintojen avulla opiskelijan on myös helpompi hahmottaa, ovatko ammattikorkeakouluopinnot häntä varten.

Hämäläinen (2022) näkee, että nopeampi polku ammatillisen perustutkinnon kautta ammattikorkeakouluun ja insinööriksi tarjoaa lukion kautta kulkevaan polkuun sen edun, että ammatillisesta perustutkinto asentajakokemuksineen on

eduksi insinöörin työssä. Myös Repo (2022) arvioi, että opiskelijan ammatillisesta perustutkinnosta saamaa ammatillista pohjaa arvostetaan työmarkkinoilla jo ammattikorkeakouluopintojen aikana esimerkiksi kesätöitä hakiessa.

Väyläopintojen suorittamisesta on opiskelijalle hyötyä myös varsinaisten ammattikorkeakouluopintojen ensimmäisenä vuonna. Parviaisen (2022) mukaan väyläopinnot suorittanut voi joko opiskella ensimmäisen ammattikorkeakouluvuotensa kevyemmin, koska pohjalla on jo väylän kautta opiskellut 30 opintopistettä tai opintojen sujussa hän voi ottaa opintoihinsa jo ensimmäisen vuoden aikana toisen vuoden opintoja, jolloin opintoaika lyhenee.

Opintoajan lyhenemistä korostavat myös Repo (2022) ja Hämäläinen (2022). Lyhyemmän opintoajan selkein hyöty opiskelijalle on rahallinen. Esimerkiksi vuoden nopeampi kokonaisopintopolku tuo opiskelijalle vuoden palkan verran enemmän tuloja.

4 Ammatillinen perustutkinto Suomessa

Ammatillinen perustutkinto antaa perusvalmiudet toimia alan työtehtävissä. Sitä voi siis, nimensä mukaisesti, pitää tietyn alan peruskoulutuksena. Alasta riippumatta ammatillisen perustutkinnon laajuus on aina 180 osaamispistettä (osp). Ammatilliseen perustutkintoon hakevalla on oltava suoritettuna peruskoulu tai sitä vastaava koulutus. Tutkintoon haetaan joko yhteishaun tai jatkuvan haun kautta. Yhteishaku on tarkoitettu hakuhetkeä seuraavana keväänä peruskoulunsa päättävälle ja jatkuva haku erityisesti niille, joilla on taustallaan jo jokin toinen tutkinto tai työelämässä hankittua osaamista. (Termit haltuun 2021.)

Perusvalmiuksien lisäksi ammatillinen perustutkinto on yksi väylistä, jotka antavat tutkinnon suorittaneelle jatko-opintokelpoisuuden. Toisin sanoen peruspolku esimerkiksi ammattikorkeakoulu- tai muihin korkeakouluopintoihin kulkee joko ammatillisen perustutkinnon tai esimerkiksi lukiokoulutuksen kautta. (Suomen koulutusjärjestelmä 2021.)

4.1 Laajuus ja rakenne

Kuten aiemmin todettiin, ammatillisen perustutkinnon laajuus on 180 osaamispistettä. Tutkinto muodostuu tutkinnonosista, joista osa on pakollisia ja osa valinnaisia. Pakollisten tutkinnonosien ansiosta tutkinnonsuorittaja saa alalla tarvittavan keskeisen osaamisen ja valinnaiset tutkinnonosat toimivat puolestaan syventäviä ja laajentavia osaamista. Tutkinnonosat jaotellaan lisäksi myös ammatillisiin ja yhteisiin tutkinnonosiin. Suurin osa tutkinnosta muodostuu alakohtaisista ammatillisista tutkinnonosista, mutta lisäksi tutkintoon kuuluu 35 osaamispistettä yhteisiä opintoja. (Tutkintojen perusteet 2021.)

4.2 Ajoneuvoalan perustutkinnon muodostuminen

Ajoneuvoalan perustutkinto muodostuu 145 osaamispisteestä ammatillisia opintoja sekä 35 osaamispisteestä yhteisiä opintoja. Tutkinto jakautuu lisäksi eri osaamisaloihin, jotka ovat ajoneuvotekniikan, myynnin ja vauriokorjauksen osaamisalat. Eri osaamisalojen ammatilliset tutkinnonosat poikkeavat toisistaan kyseisen osaamisalan osaamisvaatimusten mukaisesti ja niiden sisällöt painottuvat luonnollisesti kyseisen osaamisalan nimen mukaisesti. Esimerkiksi ajoneuvotekniikan osaamisalalla tutkinnon suorittaneella on ajoneuvomekaanikon työssä tarvittava perusosaaminen, kun taas myynnin osaamisalan suorittanut saa perusosaamisen myynti- ja asiakaspalvelutehtäviin. Vauriokorjauksen osaamisala tarjoaa perusosaamisen ajoneuvoalan vauriokorjaustehtäviin. Osa tutkinnonosista on pakollisia ja osa valinnaisia, mutta pakollisten ja valinnaisten keskinäinen määrällinen suhde riippuu hyvin paljon osaamisalasta ja vielä sen alta löytyvistä eri suuntautumisvaihtoehdoista. (Ajoneuvoalan perustutkinto, tutkinnon muodostuminen 2022.)

4.3 Ajoneuvoalan perustutkinto Koulutuskeskus Salpauksessa

Koulutuskeskus Salpaus tarjoaa koulutusta vain ajoneuvotekniikan osaamisalalla. Tästä johtuen tässä työssä käsitellään pääasiassa juuri ajoneuvotekniikan osaamisalaa ja sen alla olevia tutkinnonosia. Opiskelijalla on mahdollisuus

valita toiselta osaamisalalta, vaikka Koulutuskeskus Salpaus ei sitä tarjoakaan, yksi valinnainen tutkinnonosa. Tutkinnon runko tulee siis kuitenkin aina siltä osaamisalalta, jolla opiskelija on.

Joillain koulutuksentarjoajilla on tarjottavanaan useampia osaamisaloja, joiden välillä opiskelija voi tehdä valinnan muun muassa oman lahjakkuutensa ja kiinnostuksensa mukaisesti. Esimerkiksi Koulutuskuntayhtymä OSAO tarjoaa koulutusta niin ajoneuvotekniikan kuin vauriokorjauksenkin osaamisaloilta (Koulutustarjonta, ammatilliset perustutkinnot 2021).

Koulutuskeskus Salpauksen tarjoama ajoneuvoalan perustutkinto muodostuu taulukossa 1 esitetyllä tavalla. Tutkinnon runkona toimivat ajoneuvotekniikan osaamisalan pakolliset tutkinnonosat eli ajoneuvon huoltotyöt (25 osp), alustan korjaustyöt (15 osp), jarrujen korjaus (10 osp) sekä sähköjärjestelmän kunnon määrittäminen (10 osp). Nämä pakolliset tutkinnonosat ovat laajuudeltaan yhteensä 60 osp ja lisää pakollisia tutkinnonosia tulee opiskelijan suuntautumisvaihtoehdon mukaisesti. Ajoneuvotekniikan osaamisalan suuntautumisvaihtoehdot ovat automekaanikko, diagnoosimekaanikko, hyötyajoneuvomekaanikko ja pienkonemekaanikko ja Koulutuskeskus Salpauksessa opiskelijat suuntautuvat eri vaihtoehtoihin omien kykyjensä ja halukkuutensa perusteella. Ammatillisten pakollisten ja valinnaisten tutkinnonosien laajuus on 145 osp ja sen lisäksi tutkinnon suorittaja suorittaa 35 yhteisiä opintoja.

Taulukko 1. Ajoneuvoalan perustutkinnon muodostuminen Koulutuskeskus Salpauksessa.

Pakolliset ammatilliset tutkinnot	Laajuus (osp)
Ajoneuvon huoltotyöt	25
Alustan korjaustyöt	15
Jarrujen korjaus	10
Sähköjärjestelmän kunnan määrittäminen	10
Suuntautumisvaihtoehdosta riippuvat ammatilliset pakolliset tutkinnot	25–30
Ammatilliset valinnaiset tutkinnot	60–65
Yhteiset tutkinnot	35
Tutkinto yhteensä	180

4.4 Ajoneuvoalan perustutkinnon arviointi ja arviointimenetelmät

Ajoneuvoalan perustutkinnon tutkinnon perusteet (2022: 211) kertoo ammatillisten ja yhteisten tutkinnotuotteiden arvioinnista seuraavaa:

Ammatilliset tutkinnon osat arvioidaan asteikolla 1–5 tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten ja arviointikriteerien mukaisesti. Opiskelijan osaaminen arvioidaan tutkinnon osittain. Tutkinnon osan arvosana määräytyy sen mukaan, mille arviointiasteikon tasolle opiskelijan osaaminen kokonaisuutena parhaiten sijoittuu.

Yhteiset tutkinnon osat arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty. Yhteisten tutkinnon osien osa-alueet arvioidaan asteikolla 1–5 osa-alueen osaamistavoitteiden ja arviointikriteerien mukaisesti. Yhteisen tutkinnon osan osa-alueen arvosana määräytyy sen mukaan, mille arviointiasteikon tasolle opiskelijan osaaminen kokonaisuutena parhaiten sijoittuu.

Sekä ammatilliset että yhteiset tutkinnotuotteet arvioidaan siis asteikolla 1–5. Tutkinnon perusteissa jokaiselle tutkinnotuotteelle määritellyt ammattitaitovaatimukset ja arviointikriteerit määrittelevät opiskelijan arvosanan tutkinnotuotteekohtaisesti. Ammatillisten aineiden arvioinnin hoitaa ammatillinen opettaja ja yhteisten

aineiden arvioinnin aina kunkin aineen opettaja. Lisäksi yhteisten aineiden kokonaisuuden arvioinnista vastaa vielä vastuuhjaaja, joka on yleensä ammatillisten aineiden opettaja.

5 Ammattikorkeakoulututkinto Suomessa

5.1 Ammattikorkeakoulutuksen asema Suomen koulutusjärjestelmässä

Ammattikorkeakoulutus on osa Suomen korkeakoulutusjärjestelmää yhdessä yliopistokoulutuksen kanssa. Ammattikorkeakoulututkinnon lisäksi ammattikorkeakoulussa on mahdollista suorittaa myös ylempi ammattikorkeakoulututkinto. Yliopistojen tarjotessa lähinnä tieteelliseen tutkimukseen keskittyvää opetusta, on ammattikorkeakoulujen tehtävänä tarjota käytännönläheistä ja työelämäntarpeisiin vastaavaa koulutusta. (Suomen koulutusjärjestelmä 2021.)

Nimensä mukaisesti ammattikorkeakouluissa tarjotaan korkeakoulutusta, ja siitä johtuen hakijalla pitää olla tietty koulutustausta, jotta hän voi hakea opiskelemaan ammattikorkeakouluun. Ammattikorkeakoululaissa hakijan hakukelpoisuus määritellään seuraavalla tavalla:

Ammattikorkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin voidaan ottaa opiskelijaksi se, joka on suorittanut:

1) lukion oppimäärän tai ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetussa laissa (672/2005) tarkoitetun tutkinnon;

2) ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017) tarkoitetun ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon; taikka

3) ulkomaisen koulutuksen, joka asianomaisessa maassa antaa kelpoisuuden korkeakouluopintoihin. (Ammattikorkeakoululaki 2014: 25 §.)

Lisäksi ammattikorkeakouluopintoihin voi hakea tietyillä soveltuvilla ulkomaisilla pohjakoulutuksilla sekä, jos hakijan taustalla on aiempi ammattikorkeakoulu- tai ylempi ammattikorkeakoulututkinto (Kuka voi hakea ammattikorkeakouluun?)

2022). Kuvasta 1 on kuitenkin nähtävissä, että suurimmalla osa ammattikorkeakoulujen uusista opiskelijoista on taustallaan joko ylioppilastutkinto tai ammatillinen tutkinto.

Opiskelijat valitaan ammattikorkeakouluihin yhteishaun, erillishaun tai siirtohaun kautta. Yhteishaku perustuu ammatillisen tutkinnon tai ylioppilastutkinnon todistukseen ja kyseisten tutkintojen arvosanojen pisteytykseen. Osa opiskelijoista pääsee ammattikorkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin suoraan ammatillisen perustutkinnon tai ylioppilastutkinnon todistuksella ja mahdolliset loput vapaaksi jääneet opiskelupaikat täytetään pääsykokeiden perusteella. Yhteishakuja on vuosittain kaksi, keväällä ja syksyllä. (Ammattikorkeakouluun, hakeutuminen 2022.)

Erillishaku on tarkoitettu pääasiassa sellaisille hakijoille, joilla on jo jotain pohjaa ammattikorkeakouluopinnoista. Se on yleensä oikea hakukanava esimerkiksi silloin, jos ammattikorkeakouluopinnot ovat jääneet aiemmin kesken tai opintoja on suoritettu avoimessa ammattikorkeakoulussa. Lisäksi erillishaun kautta on mahdollista hakea siirtoa toiseen ammattikorkeakouluun samalle tai vastaavalle alalle. Erillishakuja on ympäri vuoden ja niiden hakuajat vaihtelevat. (Ammattikorkeakouluun, hakeutuminen 2022; Savonia, erillishaku aiemmilla opinnoilla 2022.)

Lisäksi ammattikorkeakouluihin voi hakea siirtohaulla. Siirtohaku on vaihtelevasti käytössä ja monesti se on yhdistetty erillishakuun. Nimensä mukaisesti siirtohaussa opiskelijan on mahdollista hakea siirtoa samalle tai läheiselle alalle oman ammattikorkeakoulunsa sisällä tai toisessa korkeakoulussa. Siirtohakujen hakuajat ovat oppilaitoskohtaisia ja kaikissa oppilaitoksissa niitä ei ole ollenkaan. (Ammattikorkeakouluun, hakeutuminen 2022.)

5.2 Ammattikorkeakouluopiskelijoiden aikaisempi koulutus

Kuten kuva 3 osoittaa, koko maan kaikkien ammattikorkeakoulujen kaikista uusista opiskelijoista noin 62 %:lla on ylioppilastutkintotausta ja noin 46 % ammatillinen tutkinto. Prosenttiluvuista on syytä huomata, että osalla hakijoista on taustallaan sekä ylioppilas- että ammatillinen tutkinto. Heidän tutkintonsa näkyvät molemmissa tilastoissa, ja ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon yhteenlaskettu osuus nousee yli sataan prosenttiin. Kuvan 3 tilasto on vuodelta 2019, mutta vuosittaiset vaihtelut hakijoiden taustoissa eivät ole suuria.

Ammattikorkeakoulujen uusien opiskelijoiden aikaisempi koulutus

	Uudet opiskelijat	Aiemman ylioppilastutkinnon suorittaneet	Aiemman ammatillisen tutkinnon suorittaneet	Aiemman amk-tutkinnon suorittaneet	Aiemman alemman k-k-tutkinnon suorittaneet	Aiemman ylempään amk-tutkinnon suorittaneet	Aiemman ylempään k-k-tutkinnon suorittaneet	Ei aiempaa tutkintoa tutkintorekisterissä
☐ Centria-ammattikorkeakoulu	990	426	426	186	27	6	33	249
☐ Diakonia-ammattikorkeakoulu	894	468	540	144	12	1.4	18	39
☐ Haaga-Helia ammattikorkeakoulu	2 607	1 785	909	420	105	1.4	117	264
☐ Humanistinen ammattikorkeak.	555	372	288	114	21	1.4	21	15
☐ Hämeen ammattikorkeakoulu	2 151	1 227	1 155	456	42	9	60	174
☐ Jyväskylän ammattikorkeakoulu	1 968	1 221	867	447	48	12	78	195
☐ Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu	2 697	1 500	1 530	648	51	21	75	144
☐ Kajaanin ammattikorkeakoulu	816	498	369	123	9	1.4	15	63
☐ Karelia-ammattikorkeakoulu	1 134	687	573	198	15	6	15	45
☐ Lahden ammattikorkeakoulu	1 506	966	678	369	27	6	42	120
☐ Lapin ammattikorkeakoulu	1 740	882	1 038	372	27	9	36	117
☐ Laurea-ammattikorkeakoulu	2 181	1 428	1 077	453	102	15	135	111
☐ Metropolia Ammattikorkeakoulu	4 362	2 997	1 764	846	120	12	150	261
☐ Oulun ammattikorkeakoulu	2 160	1 458	972	300	51	1.4	72	57
☐ Saimaan ammattikorkeakoulu	918	501	378	108	12	1.4	12	150
☐ Satakunnan ammattikorkeakoulu	1 581	945	792	267	24	1.4	39	90
☐ Savonia-ammattikorkeakoulu	1 905	1 104	912	339	36	9	42	147
☐ Seinäjoen ammattikorkeakoulu	1 200	645	681	216	15	1.4	33	63
☐ Tampereen ammattikorkeakoulu	2 736	1 809	1 203	459	51	9	63	165
☐ Turun ammattikorkeakoulu	2 943	2 112	1 221	531	63	12	72	96
☐ Vaasan ammattikorkeakoulu	795	465	318	87	1.4	1.4	6	96
☐ Yrkeshögskolan Arcada	693	432	201	78	18	1.4	24	75
☐ Yrkeshögskolan Novia	1 077	639	465	153	42	1.4	45	69
Yhteensä	39 606	24 564	18 354	7 317	921	156	1 197	2 808

Kuva 3. Ammattikorkeakoulujen uusien opiskelijoiden aikaisempi koulutus vuonna 2019 (Vipunen, opetushallinnon tietopalvelu 2022).

Usealla ammattikorkeakoulun aloittavalla voi siis olla alla sekä ammatillinen perustutkinto että ylioppilastutkinto. Tästä syystä tilastoa voi pitää ainoastaan suuntaa antavana, ja esimerkiksi se, kuinka moni aloittaa ammattikorkeakouluopinnot vain ammatillinen perustutkinto pohjakoulutuksenaan, jää epäselväksi.

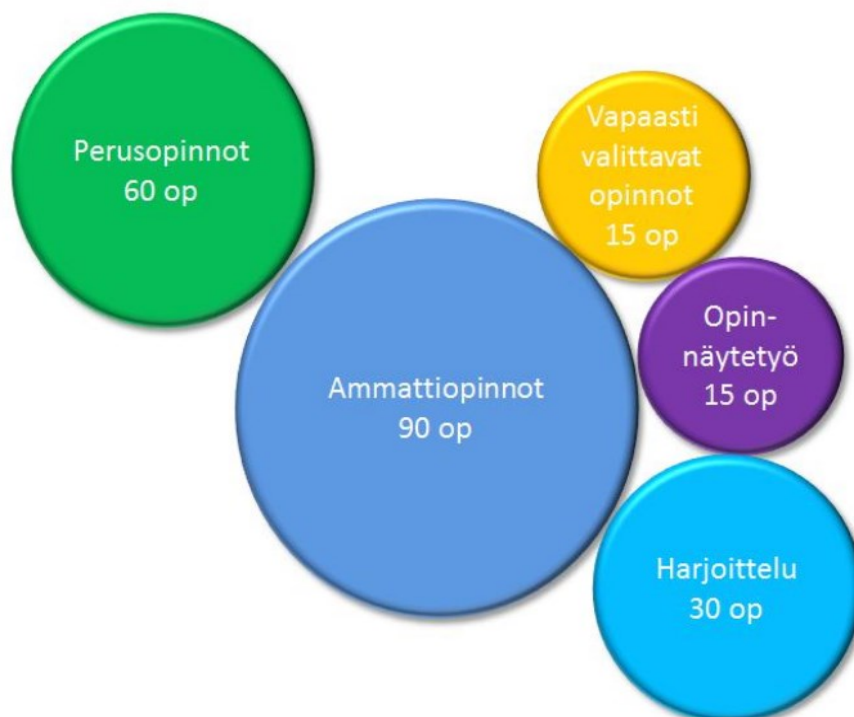
Tilaston mukaan Metropolia Ammattikorkeakoulun 4362 uudesta opiskelijasta 2997 eli 68,7 % oli ylioppilastutkinnon suorittaneita. Ammatillisen tutkinnon suorittaneita oli 1764, joka vastaa 40,4 %:n osuutta uusista opiskelijoista. Aiempi ammattikorkeakoulututkintokin löytyi 19,4 %:lta hakijoista. Tässä yhteydessä

kiinnostavin ja oleellisin asia on kuitenkin ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneiden osuudet uusista opiskelijoista.

Kuten koko maan tilastoja tulkitessa myös Metropolia Ammattikorkeakoulun tilastojen suhteen on huomioitava, että täysin vedenpitävää jakoa ylioppilastutkintopohjaisten ja ammatillisen tutkinnon suorittaneiden välille ei voida tehdä, sillä tilaston tietojen perusteella tuntemattomaksi jäävällä määrällä aloittavasta on allaan molemmat mainituista aikaisemmista koulutuksista. Joka tapauksessa enemmän kuin kahdella kolmesta on pohjallaan ylioppilastutkinto ja vain neljällä kymmenestä ammatillinen tutkinto. Tilaston perusteella vaikuttaa siltä, että Metropolia Ammattikorkeakoulun opiskelijakunta on varsin ylioppilaspainotteista. Tämä ei tietenkään itsessään ole välttämättä huono asia, mutta luvussa 3 läpikäydyn tarvekartoituksen perusteella ammatillisen pohjatutkinnon suorittaneiden osuuden kasvattamiselle on olemassa paljon perusteita.

5.2 Laajuus ja rakenne

Ammattikorkeakoulututkintojen laajuudet vaihtelevat hieman asettuen joko 210, 240 tai 270 opintopisteen laajuisiksi. Kuvassa 4 on esitetty, kuinka opinnot jakautuvat esimerkiksi 210 opintopisteen laajuisessa koulutuksessa. Lähtökohtaisesti ammattikorkeakoulututkinto muodostuu siis perusopinnoista, ammattiopinnoista, vapaasti valittavista opinnoista, työharjoittelusta sekä opinnäytetyöstä, mutta myös opintojen ja opintokokonaisuuksien nimissä on koulutuksenjärjestäjäkohtaista vaihtelua. (Ammattikorkeakouluopintojen rakenne 2022.)

Kuva 4. Esimerkki 210 opintopisteen laajuisen ammattikorkeakoulututkinnon rakenteesta (Ammattikorkeakouluopintojen rakenne 2022).

5.3 Ajoneuvotekniikan ammattikorkeakoulututkinnon muodostuminen Metropolia Ammattikorkeakoulussa

Esimerkiksi ammatillisesta perustutkinnosta poiketen ammattikorkeakoulututkinnojen sisällöt vaihtelevat koulutuksenjärjestäjän mukaan. Jokainen ammattikorkeakoulu päättää siis itse omista opetussuunnitelmistaan. Vaikka opintojen sisältö siis vaihtelee, noudattaa tutkinnon muodostuminen aiemmin kuvassa 4 esitettyä mallia ainakin suurelta osin. (Ammattikorkeakoululaki 2014: 25 §; Ammattikorkeakouluopintojen rakenne 2022.)

Tässä yhteydessä selvitetään pääpiirteissään, kuinka ajoneuvotekniikan ammattikorkeakoulututkinto muodostuu Metropolia Ammattikorkeakoulussa. Selvityksen tarkoituksena on luoda käsitys tutkinnon rakenteesta, jotta koulutusyhteistyön kehittäminen ja toteuttaminen mahdollistuu kaikkia osapuolia palvelevaksi kokonaisuudeksi.

Metropolia Ammattikorkeakoulussa ajoneuvotekniikan ammattikorkeakoulututkinto on laajuudeltaan 240 opintopistettä. Tutkinto jakautuu kolmeen eri syvenymiskohteeseen, jotka ovat ajoneuvojen jälkimarkkinointi, autosähkötekniikka ja ajoneuvosuunnittelu. (Opetussuunnitelmat, ajoneuvotekniikan tutkinto-ohjelma 2022.)

Metropolia Ammattikorkeakoulussa jokaista ajoneuvotekniikan kolmea syvenymiskohdetta yhdistää 95 opintopisteen laajuinen yhteisten opintojen kokonaisuus, jotka on esitetty kuvassa 5. Lähtökohtaisesti jokainen tutkinnon suorittaja suorittaa siis kaikki nämä opinnot. Yhteiset opinnot painottuvat opintojen alkuvaiheeseen eli ensimmäisen opiskeluvuoden syys- ja kevätlukukaudelle. (Opetussuunnitelmat, ajoneuvotekniikan tutkinto-ohjelma 2022.)

Yhteiset opinnot					
Orientaatio tekniikan opintoihin					
Orientaatio ammattialaan ja opiskeluun	5	●			
Tekniikan alan suomi ja viestintä	5	●			
Tekniikan alan englanti ja viestintä	5	●			
Tekniikan alan ruotsi	5			●	
Matematiikka 1	5	●			
Matematiikka 2	5	●			
Fysiikka 1	5	●			
Fysiikka 2	5	●			
Sovellusohjelmat, ohjelmointi ja raportointi	5	●			
Teollisuus- ja teknologiayrityksen toiminta	5			●	
Ajoneuvotekniikan projektit					
Johdantoprojekti	5	●			
Monialainen innovaatioprojekti	10			●	
Konetekniikan perusteet					
Dynamiikka ja sovellukset	5		●		
Hydrauliikka ja pneumatiikka	5			●	
Materiaali- ja valmistustekniikka	5	●			
Tekninen piirustus ja CAD-perusteet	5	●			
Statiikka	5	●			
Lujuusoppi	5		●		
		60	10	25	0

Kuva 5. Kaikille yhteiset opinnot Ajoneuvotekniikan tutkinto-ohjelmassa (Opetussuunnitelmat, ajoneuvotekniikan tutkinto-ohjelma 2022).

Yhteisten opintojen lisäksi ajoneuvotekniikan ammattikorkeakoulututkinnon suorittavan opintoihin kuuluu ammattiosaamisen ja syventävän ammattiosaamisen opintoja sekä vapaasti valittavat opinnot ja opinnäytetyö. Näiden opintojen sisällöt riippuvat hyvin pitkälle valitusta syventymiskohteesta ja opiskelijan tekemistä muista valinnoista. (Opetussuunnitelmat, ajoneuvotekniikan tutkinto-ohjelma 2022.)

6 Etenemispolut perustutkinnon suorittamisen jälkeen

6.1 Kouluttautuminen ja jatko-opinnot

Suurin osa ammatilliseen koulutukseen hakeutuvista ja perustutkinnon suorittavista suorittaa koulutuksen pääasiassa sen takia, että he haluavat työllistyä alan perustason työtehtäviin. Toki osa heistä hankkii myöhemmin korkeamman koulutuksen oman alansa tai muun alan jatko-opintojen kautta. Osa myös vaihtaa jossain vaiheessa työuraansa alaa, joko siirtymällä suoraan johonkin omaa alaansa lähellä olevan alan palvelukseen tai hankkimalla jonkin toisen alan perus- tai ammattikorkeakoulututkinnon.

Ajoneuvoalalla tekninen kehitys on nopeaa ja jokaisella autovalmistajalla on oma tekninen tapansa toteuttaa autojensa teknologia. Tästä johtuen käytännössä kaikki autoalla työskentelevät käyvät vuosittain läpi jonkinlaisen täydennyskoulutuksen. Täydennyskoulutukset ovat yleensä työntekijän työpaikan edustaman merkin tai maahantuojaan järjestämiä koulutuksia. Ajankohtais- ja täydennyskoulutusta tarjoaa lisäksi myös Autoalan keskusliitto. (Täydennyskoulutus 2022.)

Ajoneuvoalalla on siis hyvät kouluttautumismahdollisuudet myös niille, jotka ovat jo työelämässä. Tästä seuraa se, että hyvässä asemassa työelämässä olevat henkilöt eivät niin helposti lähde jatko-opintoihin työelämän ulkopuolelle. Usein he kokevat työelämän tarjoaman koulutus- ja urakehityksen mielekkäimmäksi ja tehokkaimmaksi tavaksi menestyä tai edetä työelämässä.

Tarkkoja tilastoja siitä, että kuinka suuri osa ajoneuvoalalla työskentelevistä hankkii alan ammattikorkeakoulututkinnon, ei ole. Etenkään sitä tietoa ei ole, missä vaiheessa uraa ammattikorkeakouluun hakeudutaan. Selvää kuitenkin on, että mitä pidempi työura on takana, sitä epätodennäköisempää ammattikorkeakoulututkinnon hankkiminen perustutkinnon lisäksi on. Tämä selviää taulukosta 2.

Taulukkoon on kerätty tietoja sellaisista moottoriajoneuvo-, laiva- ja lentokonetekniikan ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista, joilla on taustallaan ammatillinen tutkinto. Taulukosta selviää, että kuinka monta vuotta ammatillisen tutkinnon suorittamisen jälkeen opiskelija on suorittanut ammattikorkeakoulututkinnon.

Taulukko 2. Vuonna 2020 ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden aikaisempi koulutus (moottoriajoneuvo-, laiva- ja lentokonetekniikka) (Tutkinnon suorittaneiden aikaisempi koulutus 2022).

Aika ammatillisen tutkinnon suorittamisesta (vuotta)	Aiemman ammatillisen tutkinnon suorittaneet (lukumäärä)	Kaikki tutkinnon suorittaneet (lukumäärä)	Aiemman ammatillisen tutkinnon suorittaneiden osuus kaikista valmistuneista
0–4	12	198	6 %
4–7	57	198	29 %
7–10	18	198	9 %
10–13	9	198	5 %
13–16	0	198	0 %

Taulukosta 2 on myös nähtävissä, että kaikista ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista 29 % oli suorittanut ammatillisen tutkinnon 4–7 vuotta aikaisemmin. Tämä on luontevaa, sillä ammattikorkeakoulututkinnon suorittaminen kestää yleensä noin 4 vuotta ja siitä voi päätellä, että ammattikorkeakouluopintoihin on siirrytty joko suoraan ammatillisen tutkinnon suorittamisen jälkeen tai vain vähäisellä työkokemuksella. Sellaisten ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden, joilla ammatillisen tutkinnon suorittamisesta on kulunut 7–10 vuotta, osuus kaikista ammattikorkeakoulun suorittaneista on enää 9 %. 10–13 vuoden jälkeen osuus putoaa 5 %:iin ja siitä eteenpäin 0 %:iin.

Pelkästään ajoneuvoalan tietoja ei siis ole saatavilla, mutta moottoriajoneuvo-, laiva- ja lentokonetekniikan tilastojen perusteella saadaan ainakin suuntaa myös pelkän ajoneuvoalan tilanteesta. Taulukon 2 perusteella ammatillisen tutkinnon suorittaneet hakeutuvat ammattikorkeakouluopintoihin heti ammatillisen tutkinnon suoritettuaan tai vain muutaman vuoden työkokemuksen jälkeen. Sen jälkeen ammattikorkeakouluun hakeutuminen ammatillisen tutkinnon pohjalta on harvinaista. Oletettavasti, jos ammatillisen tutkinnon suorittanut on ollut valmistumisensa jälkeen työelämässä useamman vuoden, kynnys siirtyä takaisin opiskelijaksi kasvaa monen kohdalla liian suureksi. Taustalla ovat todennäköisesti muun muassa taloudelliset syyt, mutta syynä voi olla osittain myös se, että opiskelu tuntuu sitä vieraammalta ja vaikeammalta ajatukselta, mitä enemmän aikaisemmista opinnoista on kulunut aikaa.

Aiemmin mainituista syistä johtuen olisi erittäin tärkeää, että potentiaalisten opiskelijoiden polku ammatillisesta perustutkinnosta ammattikorkeakouluun olisi mahdollisimman sujuva. Sujuvan polun avulla halukkaat ja motivoituneet perustutkinnon opiskelijat saisivat ansaitsemansa mahdollisuuden korkeakoulututkintoon. Jos sujuvaa polkua ei ole, on vaarana, että nämä kyseiset opiskelijat ajautuvat työelämään ja ajan kuluessa korkeakouluopintojen aloittaminen ja suorittaminen muuttuu aina vain hankalammaksi. Toki työelämäkin tarvitsee juuri näitä huippuosajia, mutta usein heillä voisi olla annettavaa myös erilaisissa asiantuntijatehtävissä, joihin ammattikorkeakoulu on heitä omiaan kouluttamaan.

Kokonaisuutta ajatellen näiden potentiaalisten opiskelijoiden saaminen mahdollisimman tehokkaasti ammattikorkeakouluopintoihin palvelee koko ajoneuvoalaa. Kuten luvussa 3.1 todettiin, tilastojen valossa korkeakoulututkinnon suorittaneet työllistyvät paremmin kuin perustutkinnon suorittaneet. Tästä voisi päätellä, että korkeakoulututkinnon suorittaneet sijoittuvat koulutuksensa mukaisesti alan erilaisiin asiantuntijatehtäviin ja samalla ikään kuin vapauttavat työpaikkoja perustason työntehtäviin ja sen myötä yhä useammalla perustutkinnon suorittaneella on mahdollisuus työllistyä oman alansa töihin.

6.2 Työelämään siirtyminen

Kuten aiemmin todettiin, on työelämään siirtyminen varmasti pääasiallinen tavoite suurimmalle osalle ammatillisen perustutkinnon suorittajista. Taulukko 3 kertoo, että suurin osa valmistuneista myös työllistyy valmistumisen jälkeisen ensimmäisen vuoden kuluttua. Taulukko ja sen taustalla oleva opetus- ja kulttuuriministeriön tilasto ei erittele, kuinka moni heistä on työllistynyt omalle alalleen, mutta jotain suuntaa tilastosta toki saa.

Taulukko 3. Työllistyminen ja jatko-opinnot 1 vuosi ammatillisen tutkinnon suorittamisen jälkeen (Vipunen, opetushallinnon tietopalvelu 2022).

Ammatillisen tutkinnon suorittaneiden työllistyminen ja jatko-opintoihin sijoittuminen 2019, 1 vuosi tutkinnon jälkeen								
Päätoiminen työllinen	Työllinen opiskelija	Päätoiminen opiskelija	Työtön	Varusmies- tai siviilipalvelus	Eläkeläinen	Muu tai tuntematon	Muuttanut maasta	Yhteensä
Kaikki alat Suomessa								
66,2 % 42363	7,2 % 4608	6,2 % 3954	12,6 % 8043	1,0 % 669	0,8 % 507	5,6 % 3561	0,5 % 297	100,0 % 63999
Tekniikan alat Suomessa								
61,4 % 10215	5,3 % 876	6,1 % 1008	17,1 % 2844	2,0 % 327	0,6 % 108	7,4 % 1224	0,3 % 48	100,0 % 16647
Moottoriajoneuvo-, laiva- ja lentokonetekniikka Suomessa								
56,6 % 1314	4,9 % 114	5,2 % 120	19,4 % 450	3,1 % 72	0,4 % 9	10,5 % 243	0,0–0,2 % 1–4	100,0 % 2322
Autoalan perustutkinto Suomessa								
53,7 % 1071	4,7 % 93	5,4 % 108	21,4 % 426	3,3 % 66	0,5 % 9	11,1 % 222	0,1–0,2 % 1–4	100,0 % 1995
Autoalan perustutkinto Koulutuskeskus Salpauksessa								
50,0 % 24	2,1–8,3 % 1–4	2,1–8,3 % 1–4	18,8 % 9	2,1–8,3 % 1–4	0,0 % 0	12,5 % 6	0,0 % 0	100,0 % 48

Taulukon 3 mukaan siis yli 66 % koko maan kaikista ammatillisen tutkinnon suorittaneista on päätoimisesti työelämässä, kun valmistumisesta on kulunut yksi vuosi. Tekniikan alan valmistuneista yli 61 % on vastaavasti työelämässä, mutta mentäessä syvemmälle tilastoon, luvut laskevat jopa melko radikaalisti.

Autoalan perustutkinto kuuluu opetus- ja kulttuuriministeriön tilastoinnissa moottoriajoneuvo-, laiva- ja lentokonetekniikkaan, jonka työllistymisluku yhden vuoden jälkeen valmistumisesta on 56,6 %. Autoalan perustutkinnon luku koko Suomessa on 53,7 % ja Koulutuskeskus Salpauksessa enää vain 50 %. Koulutuskeskus Salpauksen 48 autoalalta valmistuneesta 24 oli siis työelämässä vuoden päästä valmistumisestaan.

Vaikka tilastojen valossa voidaan todeta, että ammatillisen perustutkinnon suorittaneista yli yksi kolmesta, tai alakohtaisesti jopa joka toinen, ei työllisty ensimmäisen vuoden aikana valmistumisestaan, työelämään siirtyminen on joka tapauksessa suurin yksittäinen etenemispolku tutkinnon suorittamisen jälkeen.

6.3 Jatko-opintoihin siirtyminen

Jatko-opintoihin siirtymisen osuutta tutkinnon suorittaneiden osalta voidaan myös tutkia luvussa 6.1 esitetystä taulukosta 3. Täyttä vastausta taulukko ei anna esimerkiksi siihen, kuinka moni opiskelua jatkavista jatkaa sitä esimerkiksi ammattikorkeakoulussa. Luvuissa ovat nimittäin mukana kaikki, jotka tutkinnon suorittamisen jälkeen ovat jälleen opiskelijoita millä tahansa koulutusasteella. Osa on toki aloittanut ammattikorkeakouluopinnot, mutta osa on saattanut lähteä suorittamaan esimerkiksi toista ammatillista perustutkintoa.

Koko maassa vuoden päästä tutkinnon suorittamisesta opiskelijoita, työssäkäyviä tai päätoimisia, on noin 13 % tutkinnon suorittaneista. Taulukossa 2 luetelluilla tekniikan aloilla opiskelijoiden osuus on sen sijaan noin 10 %. Koulutuskeskus Salpauksen autoalan tutkinnon suorittaneista niin pieni osa on vuoden päästä tutkinnon suorittamisesta opiskelemassa, että opetus- ja kulttuuriministeriön tilastot eivät tietosuojauksen takia näytä henkilöiden tarkkoja lukumääriä. Taulukossa esiintyvä 1–4 tarkoittaa siis sitä, että esimerkiksi Koulutuskeskus Salpauksen autoalan tutkinnon suorittaneista enemmän kuin 0, mutta 4 tai vähemmän ovat päätoimisia opiskelijoita vuoden päästä tutkinnon suorittamisesta.

Koulutuskeskus Salpauksen autoalan tutkinnon suorittaneiden lukuja on pienen otannan vuoksi siis mahdotonta analysoida kovin suurella tarkkuudella taulukon 3 perusteella. Kuvassa 5 on Koulutuskeskus Salpauksen vastaavat tilastot vuosilta 2009–2019. Näiden 11 vuoden otanta on jo sen verran suuri, että tietosuojauksen vaikutus laimenee jonkin verran. Kuvassa 5 näkyvässä 11 vuoden keskiarvossa ei ole kovin suurta poikkeamaa taulukon 3 lukuihin, joten oletettavasti kyseinen osuus noudattelee koko maan ja tekniikan alan yleistä tasoa. Voidaan

olettaa, että kokonaisuudessaan vuosittain noin 10 % eli noin 5 tutkinnon suorittanutta henkilöä opiskelee vuoden päästä tutkinnon suorittamisesta.

1 v. tutkinnon jälkeen % r	Päätöinen työllinen	Työllinen opiskelija	Päätöinen opiskelija, koululainen	Työtön	Varusmies, siivipalvelusmie- s	Eläkeläinen, sis. työttömyyseläkk eellä olevat	Muu tai tuntematon	Yhteensä
2009	56,3 %	2,1 % – 8,3 %	2,1 % – 8,3 %	18,8 %	12,5 %		2,1 % – 8,3 %	100,0 %
2010	55,6 %	1,9 % – 7,4 %	1,9 % – 7,4 %	11,1 %	22,2 %		1,9 % – 7,4 %	100,0 %
2011	66,7 %	2,2 % – 8,9 %	2,2 % – 8,9 %	2,2 % – 8,9 %	13,3 %		2,2 % – 8,9 %	100,0 %
2012	53,3 %	2,2 % – 8,9 %	2,2 % – 8,9 %	13,3 %	20,0 %		2,2 % – 8,9 %	100,0 %
2013	47,4 %	1,8 % – 7,0 %	15,8 %	26,3 %	1,8 % – 7,0 %		1,8 % – 7,0 %	100,0 %
2014	38,5 %	15,4 %		30,8 %	2,6 % – 10,3 %		2,6 % – 10,3 %	100,0 %
2015	38,1 %	1,6 % – 6,3 %	14,3 %	28,6 %	1,6 % – 6,3 %		14,3 %	100,0 %
2016	56,3 %	2,1 % – 8,3 %	12,5 %	18,8 %			2,1 % – 8,3 %	100,0 %
2017	57,1 %	2,4 % – 9,5 %	2,4 % – 9,5 %	21,4 %	2,4 % – 9,5 %		2,4 % – 9,5 %	100,0 %
2018	50,0 %	1,7 % – 6,7 %	1,7 % – 6,7 %	20,0 %	1,7 % – 6,7 %	1,7 % – 6,7 %	10,0 %	100,0 %
2019	50,0 %	2,1 % – 8,3 %	2,1 % – 8,3 %	18,8 %	2,1 % – 8,3 %		12,5 %	100,0 %
Yhteensä	51,1 %	6,0 %	7,6 %	19,6 %	7,6 %	0,2 % – 0,7 %	7,6 %	100,0 %

Kuva 5. Koulutuskeskus Salpauksen autoalan perustutkinnon suorittaneiden sijoittuminen 1 vuosi tutkinnon suorittamisen jälkeen (Vipunen, opetushallinnon tietopalvelu 2022).

6.4 Työttömyys

Työttömyys on valitettavan suuressa roolissa taulukkoa 3 ja kuvaa 5 tulkitessa. Koko maan kaikkien tutkinnon suorittaneiden osalta tilanne näyttää vielä kohtalaiselta työttömien osuuden ollessa noin 13 %. Tekniikan aloilla vuoden päästä valmistumisesta on kuitenkin työttömänä suunnilleen 20 % tutkinnon suorittaneista.

Koulutuskeskus Salpauksen autoalan tutkinnon suorittaneista työttömien osuus noudattelee koko maan tekniikan alojen tilannetta. Taulukossa 3 tutkinnon suorittaneista 18,8 % eli 9 henkilöä on ollut vuoden päästä tutkinnon suorittamisesta työttömänä ja 11 vuoden keskiarvokin on kuvassa 5 lähellä 20 prosenttia.

6.5 Muut polut

Koko maan kaikkien ammatillisen tutkinnon ja myös Koulutuskeskus Salpauksen autoalan perustutkinnon suorittaneet sijoittuvat siis yleisimmin joko työelä-

mään, jatko-opintoihin ja työttömiksi. Tilastot näyttävät tilanteen yksi vuosi valmistumisen jälkeen ja monen tilanne muuttuu sen jälkeen suuntaan ja toiseen. Moni työtönkin on varmasti myöhemmin joko työelämässä tai jatko-opinnoissa.

Muista poluista, joihin ammatillisesta tutkinnosta valmistuvat sijoittuvat, merkittävin on varusmies- tai siviilipalvelus. Sen osuus verrattuna työelämään, jatko-opintoihin ja työttömyyteen on toki tilastoissa pieni, mutta sen vaikutus saattaa olla todellisuudessa tilastotietoa suurempi. Todellisesta vaikutuksesta ei ole tarkkaa tietoa saatavilla, mutta koska varusmies- tai siviilipalvelus ajoittuu yleensä samaan hetkeen, kun nuori saa toisen asteen tutkinnon suoritettua, voi sillä olettaa olevan jonkinlainen vaikutus työllistymiseen ja jatkokouluttautumiseen.

Valtaosa varmasti haluaa hoitaa varusmies- tai siviilipalveluksen alta pois, ennen kuin alkaa täydellä vakavuudella miettimään työelämää tai jatko-opintoja. Joskus tulevaisuudessa siintävä varusmies- tai siviilipalvelus saattaa myös vaikuttaa negatiivisesti esimerkiksi työ- tai opiskelupaikan saamiseen ja omalta osaltaan lisätä ainakin väliaikaisesti työttömien osuutta tilastoissa.

Taulukon 2 mukaan yhden vuoden päästä koko maan ammatillisen kaikkien tutkinnon valmistumisesta noin 1 % valmistuneista on suorittamassa varusmies- tai siviilipalvelusta. Teknisillä aloilla luku on noin 3 %. Kaikkiin aloihin verrattuna korkeampi luku selittyy miesten suhteellisen suurella määrällisellä osuudella naisiin nähden. Esimerkiksi vuonna 2020 koko Suomessa tekniikan alalla perustutkinnon aloittaneista naisia oli 4338 ja miehiä 15249 (Ammatillisen koulutuksen uudet opiskelijat 2022). Vaikka varusmiespalvelus on mahdollinen myös naisille, niin miehille varusmies- tai siviilipalvelus on pakollinen. Siitä johtuen moni teknisten alojen ammatillisen tutkinnon suorittanut on vuoden päästä valmistumisestaan suorittamassa jompaakumpaa palvelusta.

Osa ammatillisen tutkinnon suorittaneista on vuoden kuluttua tutkintonsa suorittamisesta syystä tai toisesta eläkkeellä ja osa on muuttanut maasta. Näiden

opiskelijoiden osuus on muihin verrattuna kuitenkin vähäinen, useimmissa tilanteissa lähes olematon. Lisäksi tilastoissa näkyy myös sarake ”muu tai tuntematon”. Tässä sarakkeessa ovat kaikki tutkinnon suorittaneet, jotka eivät ole ilmoittaneet kuuluvansa mihinkään muuhun aiemmin mainituista sijoittumisvaihtoehdoista tai heidän sijoittumisensa ei jostain muusta syystä ole tiedossa. Muu tai tuntematon-sarakkeen opiskelijoiden osuus vaihtelee jonkin verran ollen yleisesti 5–10 % luokkaa kaikista valmistuneista.

7 Koulutuskeskus Salpauksessa jo käytössä oleva jatko-opintopolku ja koulutusyhteistyö

7.1 Jatko-opintopolun ja koulutusyhteistyön kuvaus

Koulutuskeskus Salpauksella on jo käytössä oleva jatko-opintopolku ja koulutusyhteistyö LAB-ammattikorkeakoulun kanssa. Jatko-opintopolusta ja koulutusyhteistyöstä käytetään nimeä MOTARI-opinnot. MOTARI-opinnot mahdollistavat pääsääntöisesti opiskelijan perustutkintoa vastaavan alan opiskelun LAB-ammattikorkeakoulussa samanaikaisesti perustutkinnon kanssa. (Hakeutuminen MOTARI-opintoihin 2022.)

MOTARI-opinnot ovat mahdollisia Koulutuskeskus Salpauksen seuraavia perustutkintoja opiskeleville opiskelijoille:

- liiketoiminnan perustutkinto
- matkailualan perustutkinto
- sosiaali- ja terveysalan perustutkinto
- taideteollisuusalan perustutkinto
- media-alan perustutkinto
- kuvallisen ilmaisun perustutkinto
- tekstiili- ja muotialan perustutkinto
- kone- ja tuotantotekniikan perustutkinto
- sähkö- ja automaatioalan perustutkinto
- puuteollisuuden perustutkinto

- luonto- ja ympäristöalan perustutkinto
- laboratorioalan perustutkinto
- sekä
- tieto- ja viestintätekniikan perustutkinto.

MOTARI-opinnot mahdollistuvat luonnollisesti vain niillä aloilla, joiden koulutusta molemmat koulutuksentarjoajat, Koulutuskeskus Salpaus ja LAB-ammattikorkeakoulu, tarjoavat. MOTARI-opintojen tarjonta on laaja ja monipuolinen, mutta ei kaikkia aloja kattava. Esimerkiksi juuri ajoneuvotekniikan koulutus puuttuu kattavasta listasta.

MOTARI-opinnot aloitetaan siis perustutkintoa suoritettaessa ja ne on suunnattu pääasiassa niille opiskelijoille, joiden tulevaisuuden suunnitelmiin kuuluvat opiskelu ammattikorkeakoulussa. MOTARI-opintojen laajuus on vähintään 30 opintopistettä, joista 10 opintopistettä on LAB-ammattikorkeakoulun yhteisiä opintoja ja 20 opintopistettä alakohtaisia ammatillisia opintoja. Suorittamalla ammatillisen perustutkinnon ja 30 opintopistettä MOTARI-opinnoissa on opiskelijalla mahdollisuus hakea LAB-ammattikorkeakoulun tutkinto-opiskelijaksi ammattikorkeakoulun erillishaussa. (MOTARI-opinnot, kiihdytyskaista Salpauksesta LA-Biin 2022.)

LAB-ammattikorkeakoulun MOTARI-opinnoissa opiskelija saa valita mitä tahansa opinnoista varsinaisen tutkintokoulutuksen ensimmäisen vuoden sisällöstä. Yhteisiä opintoja tulee kuitenkin olla aiemmin mainitut 10 opintopistettä ja ammatillisia 20. LAB-ammattikorkeakoulu vastuuttaa MOTARI-opiskelijan itsensä suunnittelemaan opintojensa sisällön. (Opiskelu MOTARI-opinnoissa 2022.)

MOTARI-opinnot perustuvat siis siihen, että ammatillista perustutkintoa suorittava saa sitä kautta hakukelpoisuuden ammattikorkeakoulun erillishaussa. Eril-

lishausta kerrottiin enemmän luvussa 5.1. MOTARI-opiskelija opiskelee samanaikaisesti ammatillista perustutkintoa ja suorittaa avoimen ammattikorkeakoulun opintoja.

MOTARI-opinnoissa avoimen ammattikorkeakoulun opinnot on aikanaan mahdollista tunnustaa mahdollisessa tutkintoon johtavassa korkeakoulutuksessa ja ne on mahdollista tunnustaa osaksi suoritettavana olevaa perustutkintoa. Opetushallitus ohjeistaa korkeakouluopintojen tunnustamisesta ammatilliseen perustutkintoon seuraavasti:

Arvioituja ja todennettuja korkeakouluopintoja voidaan tunnustaa suoritettavan ammatillisen perustutkinnon niihin ammatillisiin tutkinnon osiin tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueisiin, joiden ammattitaitovaatimuksia tai osaamistavoitteita osaaminen vastaa ja jos tutkinnon muodostuminen sen mahdollistaa.

Korkeakouluopintoja voidaan tunnustaa suoritettavan ammatillisen perustutkinnon

- ammatillisiin tutkinnon osiin
- ammatillisiin valinnaisiin tutkinnon osiin: korkeakouluopinnot, enintään 15 osaamispisteen laajuisesti
- yhteisten tutkinnon osien osa-alueisiin
- yhteisten tutkinnon osien osa-alueisiin, lukio-opintoihin tai muihin jatko-opintovalmiuksia tukeviin opintoihin enintään 25 osaamispisteen laajuisesti, jos perustutkinnon muodostuminen sen mahdollistaa.

(Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen mitoituksen periaatteet ja arvosanojen muuntaminen ammatillisessa koulutuksessa 2018: 5.)

7.2 Käytössä olevan jatko-opintopolun ja koulutusyhteistyön haasteet ajoneuvoalan koulutuksen näkökulmasta

Käytössä olevan jatko-opintopolun ja koulutusyhteistyön eli MOTARI-opintojen haasteet ajoneuvoalan koulutuksen näkökulmasta ovat ilmeiset. Kuten luvussa 7.1 kävi ilmi, monelle Koulutuskeskus Salpauksen perustutkinnolle on olemassa jatko-opintopolku MOTARI-opintojen kautta. Ajoneuvoala kuitenkin puuttuu listalta oletettavasti siitä syystä, että LAB-ammattikorkeakoulu ei tarjoa ajoneuvoalan koulutusta.

MOTARI-opinnot eivät siis käytännössä ole ollenkaan mahdollisia ajoneuvoalan perustutkintoa suorittavalle opiskelijalle. Ajoneuvoalan yhteistyöammattikorkeakoulun puuttuessa opiskelijat ovat jatko-opintojensa suhteen hyvin pitkälti oman aktiivisuutensa varassa. Koulutuskeskus Salpauksen henkilökunta toki kannustaa opiskelijoita harkitsemaan ajoneuvoalan ammattikorkeakouluopintoja, mutta mitään selkeää polkua sinne ei ole olemassa.

8 Koulutuskeskus Salpauksen ja Metropolia Ammattikorkeakoulun koulutusyhteistyö

Koulutuskeskus Salpauksen ja Metropolia Ammattikorkeakoulun koulutusyhteistyön suunnittelu alkoi Salpauksessa jo keväällä 2021. Metropolialla sen sijaan on jo vuosien kokemus yhteistyöstä ajoneuvoalan koulutuksen suhteen eri ammatillisten oppilaitosten kanssa. Salpauksen ja Metropolian edustajien kesken pidettiin kokoukset keväällä 2021 ja keväällä 2022, joissa keskusteltiin molempien oppilaitosten aiemmista yhteistyökokemuksista ja sovittiin tähän tilanteeseen sopivista yhteistyön muodoista ja toteutustavoista.

8.1 Metropolia Ammattikorkeakoulun ajoneuvoalan yhteistyö muiden ammatillisten oppilaitosten kanssa

Metropolialla on siis kokemusta jo pidemmältä ajalta yhteistyöstä ammatillisten oppilaitosten kanssa. Tällä hetkellä Metropolialla on ajoneuvoalan koulutusyhteistyötä Omnian, Keudan, Varian ja Stadin Ammattiopiston kanssa.

Metropoliassa aloittaa syksyisin oma väyläryhmä, joka koostuu juuri näistä ammatillista tutkintoa parhaillaan suorittavista, yllä mainittujen oppilaitosten, opiskelijoista. Väyläryhmässä on lähtökohtaisesti noin 20 opiskelijaa, joiden tavoitteena on suorittaa ammatillisten opintojensa aikana 30 opintopistettä ammattikorkeakouluopintoja ja varmistaa sitä kautta opiskelupaikka varsinaisissa ammattikorkeakouluopinnoissa ammatillisen tutkinnon valmistuttua. Metropolian väyläryhmässä on ajoneuvoalan opiskelijoiden lisäksi konetekniikan opiskelijoita. Väyläopinnot suorittaneiden ei tarvitse osallistua yhteishaun kautta hakevien tapaan pääsykokeeseen, sillä he hakevat opiskelupaikkaa ammattikorkeakoulussa suoraan avoimen väylän kautta. Lisäksi väyläopinnot ovat opiskelijalle maksuttomia.

Mainittujen yhteistyökoulujen osalta Metropolian tarjoama opetus on ollut pääasiassa lähiopetusta. Opetusta on ollut viikoittain kahtena päivänä viikossa, ja tällä rytmillä tavoitteena on saada aiemmin mainitut 30 opintopistettä kerrytettyä syksystä keväeseen kestäväen lukuvuoden aikana.

Väyläopinnot on rytmitetty siten, että syyskauden aikana kertyisi 15 osaamispistettä ja kevätkaudella toiset 15. Syksyn opintoihin kuuluvat Orientaatio ammatiltaan ja opiskeluun, Matematiikka 1 ja Johdantoprojekti. Keväällä ohjelmassa ovat Fysiikka 1, Tekniikan alan suomi ja viestintä sekä Tekninen piirustus ja CAD-perusteet. Jokainen mainittu kurssi on laajuudeltaan 5 opintopistettä. (Ajoneuvo- ja konetekniikan väyläopinnot 2022.)

Metropolian ajoneuvo- ja konetekniikan lehtori Heikki Parviainen kertoo väyläopintojen alkaneen aikanaan hieman epävirallisesti erään toisen asteen oppilaitoksen kanssa. Alkuvuosina nämä toisen asteen opiskelijat integroitiin ammattikorkeakouluryhmiin mutta huonolla menestyksellä. Vuosien saatossa toimintaa on kehitetty siten, että syksyllä 2021 aloitti ensimmäinen pelkästään väyläopiskelijoista koostunut ryhmä. (Parviainen 2022.)

Väyläopintojen onnistumisessa on tärkeää kuunnella opiskelijoiden mielipiteitä, kertoo Parviainen. Lisäksi hänen mukaansa opintomenestys on hyvin paljon

riippuvainen siitä tuesta, jota opiskelija saa toisen asteen oppilaitoksestaan. Tässä on eroja Metropolian yhteistyöoppilaitosten välillä ja Parviaisen mukaan se näkyy tuloksissa. Lisäksi tuloksia parantaa Metropolian ja yhteistyöoppilaitosten välinen ja yhteistyöoppilaitosten keskinäinen yhteydenpito ja kommunikaatio, jotka ovat tärkeä osa toimivia väyläopintoja. (Parviainen 2022.)

8.2 Suunnitelma Koulutuskeskus Salpauksen ja Metropolia Ammattikorkeakoulun ajoneuvoalan yhteistyöstä

Salpauksen ja Metropolian yhteistyössä käytetään referenssinä Metropolialla jo olemassa olevia väyläopintoja, mutta Salpauksen tarpeisiin muokattuna. Salpauksen tapauksessa väyläopinnot siinä muodossa, kuin Metropolia niitä tällä hetkellä tarjoaa, vaikuttavat ensisijaisesti etäisyyden takia haasteelliselta kokonaisuudelta.

Salpauksen teknologiakampukselta Lahden Vipusenkadulta on matkaa Metropolian Myyrmäen-kampukselle Vantaan Leiritielle autolla noin 114 km, ja matkan taittamiseen kuluu aikaa reilusti yli tunti. Junalla aikaa kuluu suunnilleen saman verran kuin autolla, riippuen kellonajasta ja junavalinnasta. Matka on siis pituudeltaan ja siihen kuluvan ajan takia selkeä haaste, etenkin kun muistetaan, että valtaosa Salpauksen potentiaalisista väyläopiskelijoista on vielä alaikäisiä, noin 16–17-vuotiaita nuoria. Toki osa Salpauksen potentiaalisista saattaa asua vaikka Lahdesta etelään päin ja heidän matkansa Myyrmäkeen voisi siis olla hieman helpompi. Liian raskas viikoittainen matka ammattikorkeakouluopintoihin olisi joka tapauksessa omiaan romuttamaan opiskelumotivaation hyvinkin nopeasti.

Etäisyyden tuomaan haasteeseen on muutamia ratkaisuja tai ainakin helpotuksia, kuten itsenäinen etäopiskelu, opiskelijoiden kuljetus Salpauksen puolesta ja se, että osa väyläopinnoista opiskellaan Salpauksen kampuksella Salpauksen henkilöstön lähituella. Sellaista ratkaisua, että Salpauksen opiskelijan ei tarvitsisi koskaan väyläopintojensa aikana käydä Metropolian Myyrmäen-kampuk-

sella ei ole, eikä se varmasti ole edes minkään osapuolen tavoite. Tarkoituksenaahan nimenomaan on väylän kautta ohjata Salpauksen opiskelijoita Metropolian tutkinto-opiskelijaksi, joten Myyrmäen kampuksen tutuksi tulemista voi pitää vain ja ainoastaan hyvänä asiana.

Etäisyyteen liittyvässä haasteessa keskeisimmässä roolissa on väyläopintojen opiskelu Salpauksen kampuksella Salpauksen henkilöstön lähituella. Varsinaisia etäopintoja suunnitellaan ei kuulu, eivätkä Salpauksen resurssit riitä kaksi kertaa viikossa tapahtuvaan opiskelijoiden edestakaiseen kuljettamiseen. Saattaa olla, että etäopiskelua tulee mukaan syystä tai toisesta ja että Salpaus voi joskus opiskelijoita kuljettaa Myyrmäkeen ja takaisin, mutta niiden varaan ei suunnitella mitään.

Osa väyläopinnoista siis opiskellaan Salpauksen tiloissa ja siten, että paikalla on pätevä Salpauksen opettaja antamassa opiskelijoille lähitukea. Osaamisvaatimukset, tehtävät, tavoitteet ja aikataulut tulevat Metropolialta, mutta Salpaus auttaa toteutuksessa ja lähitukea antava Salpauksen opettaja auttaa ja tukee väyläopiskelijoita päivittäisessä tekemisessä ja opintojen etenemisessä. Väyläopintojen koko sisällön opiskelu Salpauksen tiloissa lähituettuna ei kuitenkaan ainakaan alkuvaiheessa ole mahdollista muun muassa tila- ja laitevaatimusten takia.

Taulukosta 4 on nähtävissä yhteistyön alussa suunniteltu kunkin kurssin toteutusmuoto. Matematiikka 1 ja Fysiikka 1 arvioitiin sellaisiksi, että niiden toteuttaminen Salpauksen lähituella olisi toimiva ratkaisu. Toteutus Salpauksen lähituella on mahdollinen, jos Matematiikka 1 syksyllä ja Fysiikka 1 keväällä järjestetään Metropolian lukujärjestyksiin siten, että sellaisina päivinä, kun jompaa-kumpaa ainetta on, ei ole muiden kurssien opintoja. Ymmärrettävästi on mahdollista, että opiskelija opiskelisi esimerkiksi aamupäivän matematiikkaa Salpauksen kampuksella ja iltapäivällä jotain muuta Metropolian kampuksella.

Taulukko 4. Väyläopintojen toteutus Salpauksen ja Metropolian koulutusyhteistyössä.

Kurssin nimi	Toteutusmuoto
Syksy	
Orientaatio ammattialaan ja opiskeluun	Lähiopetus Metropolian kampuksella
Matematiikka 1	Opetus Salpauksen lähituella
Johdantoprojekti	Lähiopetus Metropolian kampuksella
Kevät	
Fysiikka 1	Opetus Salpauksen lähituella
Tekniikan alan suomi ja viestintä	Lähiopetus Metropolian kampuksella
Tekninen piirustus ja CAD-perusteet	Lähiopetus Metropolian kampuksella

2021 syksyllä aloittaneen AK21A-auto- ja koneväyläryhmän lukujärjestykset olivat sellaiset, että aihe vaihtui kesken päivän. Jatkossa, kun myös Salpauksen opiskelijoita on mukana väyläryhmissä, täytyy lukujärjestykset rakentaa siten, että opiskelu Salpauksen lähituella Salpauksen kampuksella on mahdollista.

Lisäksi Salpauksen tehtäväksi jää, yhteistyössä Metropolian kanssa, selvittää, voisiko joitain muitakin kursseja toteuttaa tulevaisuudessa Salpauksen lähituella. Esimerkiksi kurssit Tekniikan alan suomi ja viestintä sekä Tekninen piirustus ja CAD-perusteet voisivat jossain vaiheessa olla tällaisia kursseja. Siinä vaiheessa etäisyydestä aiheutuva haaste olisi saatu jo todella pieneksi ja opiskelijan kynnyksellä väyläopintoihin tältä osin mahdollisimman matalaksi.

8.3 Salpauksen ajoneuvoalan opiskelijoiden määrä väyläopinnoissa

Koulutuskeskus Salpauksen ajoneuvoalan opiskelijoiden määrällä väyläopinnoissa on luonnollisesti vaikutusta esimerkiksi opetusjärjestelyihin ja panostuksiin sekä Salpauksessa että Metropolia Ammattikorkeakoulussa. Ammattikorkeakouluopintoja suorittaessaan heille pitää olla järkevä ja mahdollinen lukujärjestys sekä ohjaus tilanteen mukaan joko Salpauksen tai Metropolian puolesta ja samaan aikaan tulee huomioida, että heidän suorittamansa ammatillisen perustutkinnon opinto-ohjelma joustaa sillä hetkellä, kuin tarvetta on. Samalla tulee kuitenkin varmistua siitä, että myös nämä perustutkinnon opinnot etenevät suunnitellussa tahdissa.

Tarkkaa määrää Salpauksen opiskelijoista, joilla olisi halua ja kognitiivisia kykyjä suorittaa väyläopintoja, ei tätä opinnäytetyötä kirjoittaessa tiedetä. Lisäksi tulevaisuudessakin määrä tulee varmasti vaihtelevaan jonkin verran vuosittain. Lähtökohtana on kuitenkin se, että kyseisiä opiskelijoita olisi yhteistyön alussa muutama ja jatkossa enemmän.

Keväällä 2022 tehty kysely (liite 1), jota käsiteltiin luvussa 3.5, osoitti, että osalla jo nyt Salpauksessa opiskelevista ammattikorkeakouluopinnot ovat jonkinlainen tulevaisuuden vaihtoehto. Kyselyyn vastanneista peräti 17 % oli melko kiinnostuneita ammattikorkeakouluopinnoista ja siitä, että niitä voisi suorittaa jo samanaikaisesti ammatillisen perustutkinnon kanssa. Kyselyyn vastasi vain pieni osa Salpauksen ajoneuvoalan opiskelijoista, joten siitä ei kuitenkaan voida vetää kovin suuria johtopäätöksiä. Opiskelijoiden kanssa käytävien epävirallisten keskustelujen perusteella vaikuttaa kuitenkin siltä, että vuosittain jokaisesta noin 25 opiskelijan aloittavasta ryhmästä löytyy noin 2–3 opiskelijaa, joilla on jonkinlaista kiinnostusta ammattikorkeakouluopintoja kohtaan.

Voidaan kuitenkin olettaa, että moni potentiaalinen tulevaisuuden ammattikorkeakouluopiskelija valitsee peruskoulun päätteeksi yhteishaussa varmuuden vuoksi lukion, vaikka ajoneuvoala kiinnostaisi jo siinä vaiheessa. He uskovat, että tie ammattikorkeakouluun avautuu helpommin lukion kautta. Salpauksen

tulevaisuuden tehtäväksi ja haasteeksi jääkin markkinoinnin ja positiivisten onnistumisten kautta vakuuttaa, että tie ammattikorkeakouluun on auki myös Salpauksen kautta. Niiden toimenpiteiden kautta Salpaus pystyy jatkossa tarjoamaan enemmän ja potentiaalisempia opiskelijoita myös Metropolia Ammattikorkeakoululle. Tehdyn kyselyn valossa ja Salpauksen panostaessa asian markkinointiin ja toteutukseen voidaan pitää mahdollisena, että tulevaisuudessa noin viisi opiskelijaa vuosittain lähtee suorittamaan ammattikorkeakouluopintoja samalla, kun suorittaa ammatillista perustutkintoa.

8.4 Mahdollisia keinoja väyläopintoihin liittyvän kiinnostuksen kasvattamiseksi tulevaisuudessa

Tämän opinnäytetyön aikana ei ole vielä kovin suurta näyttöä siitä, kuinka moni opiskelija innostuu todella ammattikorkeakouluopintojen suorittamisesta samanaikaisesti ammatillisen perustutkinnon suorittamisen kanssa. Laaja innostus ei varmasti synny itsestään, ja olisi suuri yllätys, jos joku nykyisistä tai tulevista oppilaista tulisi tällaista omatoimisesti ehdottamaan. Asia vaatii siis panostuksia, kehittämistä ja markkinointia.

Lisäksi joitain asioita voi yrittää tehdä, että itse tuote olisi mahdollisimman kiinnostava opiskelijan suuntaan. Valveutuneita opiskelijoita kiinnostaa varmasti, että heidän käymänsä ammattikorkeakouluopinnot ovat sellaisia, joita työmarkkinoilla arvostetaan ja joista he itse saavat jotain uutta ja arvokasta oppia.

Yksi tällainen työmarkkinoita ja opiskelijoita kiinnostava asia voisi olla suosionsa aallonharjalla ratsastava sähköajoneuvotekniikka. Kyseinen asia jää vielä ajoneuvotekniikan perustutkinnon syksyllä 2022 voimaan astuvissa tutkinnonperusteissa yllättävän vähälle huomiolle ja siksi voisi olla erittäin kiinnostavaa, jos tätä oppia voisi saada ammattikorkeakoulun puolelta. Metropolialla on tunnetusti laaja ja laadukas osaaminen ja kokemus sähköautoihin liittyen jo vuosien takaa. Yksi Metropolian väyläopintojen kursseista voisi siis liittyä sähköautoihin ja toimia omalta osaltaan houkuttimena lähteä näitä opintoja suorittamaan. Säh-

köautot ovat vain yksi esimerkki ja myös muiden selkeästi ammatillisten aineiden läsnäolon lisääminen kurssitarjontaan voisi toimia houkuttimena ja saada kurssitarjonnan näyttämään kevyemmältä suorittaa.

Toinen asia, jolla saattaisi olla positiivisia vaikutuksia opiskelijoiden kiinnostukseen Metropolian väyläopintoja kohtaan, on valinnanvapaus. Tästä Salpauksella on kokemusta LAB-ammattikorkeakoulun kanssa toteutettavista MOTARI-opinnoista, joista kerrottiin jo luvussa 7. MOTARI-opintojen perusidea on siis varsin samankaltainen kuin Metropolian väyläopinnoissa, mutta selkein ero on se, että MOTARI-opiskelijalla on vapaus valita mitkä tahansa LAB-ammattikorkeakoulun kursseista suoritettavakseen. Tässä asiassa on toki hyvät ja huonot puolensa, sillä joillekin opiskelijoille liiallinen valinnanvapaus ei välttämättä aina tee hyvää. Toisaalta monille se, että saa itse päättää mahdollisimman paljon opintojen sisällöstä, toimii suurena motivaattorina.

Valinnanvapaus aiheuttaisi tietysti haasteita myös koulutuksentarjoajille. Salpaukselta joutuisi varautumaan paljon suunniteltua suurempiin joustoihin, kun eri opiskelijat olisivat eri kursseilla eri aikoina. Lisäksi aiemmin luvussa 8.2 esitetty malli siitä, että osa opinnoista suoritettaisiin Salpauksen tiloissa ja Salpauksen henkilöstön ohjauksessa vaikeutuisi tai muuttuisi jopa mahdottomaksi. Metropolian päässä haasteet liittyisivät todennäköisesti myös lukujärjestyksiin, jos väyläopiskelijoita osallistuisi mille tahansa kurssille. Siinä tilanteessa väyläryhmät pitäisi unohtaa ja luottaa siihen, että yksittäiset väyläopiskelijat pärjäävät itsenäisesti varsinaisissa ammattikorkeakouluryhmissä. Samalla väyläopiskelijoiden ohjaaminen ja etenemisen seuranta muuttuisi Metropoliasa nykyistäkin suuremmaksi työksi.

Valinnanvapautta voisi toki kokeilla osittaisena ja porrastettuna. Se voisi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että neljä väylän kursseista olisi pakollisia ja kaksi vapaasti valittavia. Kokemuksen karttuessa valinnaisuuden toimivuudesta pakollisten ja vapaasti valittavien suhdetta voisi tulevaisuudessa säätää toimivampaan suuntaan.

Myös aito mahdollisuus siihen, että Metropolian väyläopintojen kautta olisi mahdollista suorittaa 60 opintopistettä ja näin säästää yksi opintovuosi, voisi olla yksi eteenpäin pyrkiviä opiskelijoita kiinnostava asia. Nykyinen 30 opintopisteen väylä toki lähes varmasti avaa ovet perustutkinnon jälkeisiin ammattikorkeakouluopintoihin, mutta 60 opintopistettä antaisi opiskelijalle periaatteessa vuoden etumatkan muihin verrattuna ja aloittaessaan varsinaiset ammattikorkeakouluopinnot, opiskelijan ensimmäinen opintovuosi olisi jo suoritettu.

Nämä ovat vain joitain ideoita ja näkemyksiä yhteistyön ja väyläopintojen kiinnostavuuden parantamisen suhteen ja vasta aika näyttää, kuinka paljon kiinnostusta nopeampi polku ammattikorkeakouluun saa osakseen. Tulevaisuudessa myös väyläopiskelijoiden ja sinne pyrkivien mielipiteillä toiminnan kehittämiseksi pitää olla suuri merkitys, jotta opiskelijat saadaan sitoutumaan ja etenemään opinnoissaan.

9 Johtopäätökset ja toimenpiteet

Tämän opinnäytetyön ensimmäinen tavoite oli selvittää, onko nopeammalle polulle ammatillisesta perustutkinnosta ammattikorkeakouluopintoihin tarvetta. Tavoite saavutettiin ja nopeammalle polulle näyttää olevan tarvetta. Molemmat tässä opinnäytetyössä esiintyvät oppilaitokset, Salpaus ja Metropolia, kokevat polun tarpeelliseksi ja hyödylliseksi. Lisäksi, vaikka asia on Salpauksen opiskelijoiden parissa uusi ja tuntematon, on sitä kohtaa olemassa ainakin jonkinlaista kiinnostusta jo ilman markkinointiakin. Voidaan siis todeta, että ainakin osa opiskelijoista on valmis ja halukas etenemään opinnoissaan ja, että koulutusentartarjoajat ovat valmiita sitä etenemistä tukemaan.

Ajoneuvo- ja koulutusalojen ammattilaiset pitävät tällaista opiskeluvaihtoehtoa tärkeänä osana kohti yhteiskunnallisia tavoitteita ja myös nykyhallituksen ohjelma kannustaa etenkin nuoria aikuisia korkeakouluihin. Ammatillisen perustutkinnon suorittaneita halutaan ammattikorkeakouluihin ja sieltä työmarkkinoille. Heidän käytännön työtaitonsa yhdistettynä perinteisiin insinööritaitoihin

ovat haastateltujen ammattilaisten mielestä arvostettuja ominaisuuksia työmarkkinoilla nyt ja tulevaisuudessa. Nopeampi polku on yksi tapa saada nämä ominaisuudet tehokkaasti työmarkkinoiden käyttöön.

Työn toinen tavoite oli selvittää, kuinka nopeamman polun toteuttaminen on mahdollista lakien, määräysten ja opetussuunnitelmien puitteissa. Myös tämä asia saatiin selvitettyä ja itseasiassa näin jälkeinpäin asian voisi kääntää niin päin, että lait ja määräykset eivät käytännössä rajoita tämän kaltaisia ratkaisuja kovinkaan paljon. Suurin haaste varmasti on juuri opetussuunnitelmien, lukujärjestysten ja muiden käytännön asioiden suunnittelu siten, että ne palvelevat kaikkia nopeammassa polussa mukana olevia osapuolia, eli opiskelijoita ja koulutuksen järjestäjiä, parhaalla mahdollisella tavalla.

Kolmas tavoite oli kehittää toimiva nopeampi polku Koulutuskeskus Salpauksen ajoneuvoalan opiskelijoille Metropolia Ammattikorkeakouluun. Alustava suunnitelma saatiin toteutettua ja todellisen toiminnan käynnistyessä toiminnan kehittämistä jatketaan edelleen.

Sen osalta, että nopeampi polku toimii täydellä teholla, katseet kääntyvät vielä tässä vaiheessa tulevaisuuteen. Salpauksen ja Metropolian yhteistyö nopeamman polun suhteen saatiin alkutaipaleelleen varsinaisesti vasta huhtikuussa 2022. Asian markkinointi ennen tätä on ollut olematonta, koska mitään varmaa tai selkeää runkoa tai toimintatapaa ei ole ollut. Nyt, kun toimintamalli on, sitä voidaan alkaa markkinoimaan nykyisille opiskelijoille, mutta ennen kaikkea tuleville opiskelijoille. Salpauksen tähtäimessä ovat varmasti sellaiset opiskelijat, jotka esimerkiksi peruskoulun loppuvaiheessa harkitsevat jo toisen asteen jälkeistä seuraavaa askelta. Näille opiskelijoille Salpauksen tarjoama nopea polku Metropolian ammattikorkeakouluopintoihin voi olla kiinnostava ja samalla nostaa Salpauksen opiskelijoiden kokonaistasoa.

Yhteistyö yritetään toki saada mahdollisimman pian käyntiin ja muutama opiskelija yritetään saada Metropolian väyläopiskelijoiksi vielä syksyksi 2022. Orastavaa kiinnostusta on, mutta opiskelijat suhtautuvat asiaan varauksella osittain

varmasti siksi, että asia on tullut esille nopealla aikataululla. Salpauksen parhailla opiskelijoilla on usein suunnitelmat valmiina jo pitkälle eteenpäin ja heillä saattaa olla esimerkiksi osa-aikatöitä sovittuna syksylle asti.

Lisäksi tässä vaiheessa ketään ei haluta painostaa tai pakottaa lähtemään pikaisella varoitusajalla mukaan Metropolian väyläopintoihin. Pahimmassa tapauksessa se aiheuttaisi pettymyksiä ja vain pilaisi koko yhteistyön maineen vaikeuttaen toimintaa tulevaisuudessa. Tässä tilanteessa asiaa on mieluummin syytä lähestyä rauhallisesti ja pitkäjänteisesti, jotta pystymme pitämään opiskelijoille annetut lupaukset ja varmistamaan, että heille pystytään antamaan se tuki, jonka he tarvitsevat.

Realistiset tavoitteet siitä, että nopeampi polku Salpauksesta Metropoliaan saadaan toimimaan kunnolla liikkuvat vuosissa 2023 ja jopa 2024. Väyläopintojen markkinointi voidaan aloittaa Salpauksessa 2022 syksyllä aloittaville opiskelijoille heti opintojen alussa ja se tuottanee jotain tuloksia. Todellisia tuloksia voisi kuitenkin syntyä siitä, kun asiaa aletaan markkinoida esimerkiksi peruskouluissa ja sen myötä 2023 aloittavaan ryhmään voisi jo tulla opiskelijoita, jotka ovat ha- keutuneet Salpauksen ajoneuvoalan tutkintoon tavoitteenaan ammattikorkea- kouluopinnot Metropolian väyläopintojen kautta.

Lähteet

Ajoneuvoalan perustutkinto, tutkinnon perusteet. 2022. Verkkoaineisto. Opetushallitus. <<https://eperusteet.opintopolku.fi/eperusteet-service/api/dokumentit/8245615>>. Luettu 11.1.2022.

Ajoneuvoalan perustutkinto, tutkinnon muodostuminen. 2022. Verkkoaineisto. Opetushallitus. <<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/ammattillinen/7614470/rakenne>>. Luettu 14.5.2022.

Ajoneuvo- ja konetekniikan väyläopinnot. 2022. Verkkoaineisto. Metropolia Ammattikorkeakoulu. <<https://www.metropolia.fi/fi/opiskelu-metropoliassa/toisen-asteen-opiskelijoille/ajoneuvo-ja-konetekniikan-vaylaopinnot>>. Luettu 6.4.2022.

Ammattikorkeakoululaki. 2014. 932/14.11.2014.

Ammattikorkeakouluopintojen rakenne. Verkkoaineisto. Opetushallitus. <<https://opintopolku.fi/wp/ammattikorkeakoulu/ammattikorkeakouluopintojen-rakenne/>>. Luettu 17.1.2022.

Ammattikorkeakouluun.fi, hakeutuminen. 2022. Verkkoaineisto. <<https://www.ammattikorkeakouluun.fi/hakijalle/hakeminen/#hakeutuminen>>. Luettu 2.2.2022.

Hakeutuminen MOTARI-opintoihin 2022. Verkkoaineisto. Koulutuskeskus Salpaus Kuntayhtymä. <<https://www.salpaus.fi/koulutus/motari-opinnot/hakeutuminen-motari-%e2%80%8bopintoihin/>>. Luettu 18.1.2022.

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena. 2015. Tutkimushaastattelu. Helsinki: Gaudemus Helsinki University Press.

Hämäläinen, Ismo. 2022. Opetusalapääällikkö, ajoneuvotekniikka ja logistiikka. Koulutuskeskus Salpaus Kuntayhtymä. Haastattelu 16.5.2022.

Koulutustarjonta, ammatilliset perustutkinnot. 2021. Verkkoaineisto. Koulutus-
kuntayhtymä OSAO. <<https://www.osao.fi/tietoa-hakemisesta/koulutustarjonta/amatilliset-perustutkinnot/>>. Luettu 3.1.2022.

Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2030. Verkkoaineisto. Opetus- ja kult-
tuuriministeriö. <<https://okm.fi/korkeakoulutuksen-ja-tutkimuksen-visio-2030>>.
Luettu 22.3.2022.

Kuka voi hakea ammattikorkeakouluun? Verkkoaineisto. Opetushallitus. <
<https://opintopolku.fi/wp/ammattikorkeakoulu/kuka-voi-hakea-ammattikorkeakouluun/>>. Luettu 17.1.2022.

MOTARI-opinnot, kiihdytyskaista Salpauksesta LABiin. Verkkoaineisto. Koulu-
tuskeskus Salpaus. <<https://www.salpaus.fi/koulutus/motari-opinnot/>>. Luettu
18.1.2022.

Opetussuunnitelmat, ajoneuvotekniikan tutkinto-ohjelma. Verkkoaineisto. <Met-
ropolia Ammattikorkeakoulu. <<https://opinto-opas.metropolia.fi/fi/88094/fi/70327>>. Luettu 17.1.2022.

Opiskelu MOTARI-opinnoissa. 2022. Verkkoaineisto. LAB-ammattikorkeakoulu.
<<https://www.lab.fi/en/node/1689>>. Luettu 13.5.2022

Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen mitoituksen periaatteet ja arvosa-
nojen muuntaminen ammatillisessa koulutuksessa. 2018. Opetushallitus.

Parviainen, Heikki. 2022. Ajoneuvo- ja konetekniikan lehtori. Metropolia Ammat-
tikorkeakoulu Oy. Haastattelu 13.5.2022.

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma 10.12.2019. 2019. Verkkoai-
neisto. Valtioneuvosto. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161931/VN_2019_31.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Luettu
22.3.2022.

Repo, Timo. 2022. Yli-insinööri. Opetushallitus. Haastattelu 10.5.2022.

Suomen koulutusjärjestelmä. 2021. Verkkoaineisto. Opetus- ja kulttuuriministeriö. <<https://minedu.fi/koulutusjarjestelma>>. Luettu 21.12.2021.

Termit haltuun. 2021. Verkkoaineisto. Savon Ammattiopisto. <<https://sakky.fi/fi/hakijalle/koulutusalat/termit-haltuun>>. Luettu 13.12.2021.

Täydennyskoulutus. 2021. Verkkoaineisto. Autoalan Keskusliitto. <https://www.autoala.fi/autoalan_koulutus/taydennyskoulutus>. Luettu 12.12.2021

Savonia, erillishaku aiemmilla opinnoilla. 2022. Verkkoaineisto. Savonia-ammattikorkeakoulu. <<https://www.savonia.fi/opiskele-tutkinto/tutkinnot-ja-hakeminen/erillishaku-aiemmilla-opinnoilla/>>. Luettu 2.2.2022.

Sijoittuminen koulutuksen jälkeen. 2021. Verkkoaineisto. Tilastokeskus. <https://www.stat.fi/til/sijk/2019/sijk_2019_2021-01-21_tie_001_fi.html>. Luettu 10.1.2022.

Tutkintojen perusteet. 2021. Verkkoaineisto. Opetushallitus. <<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/tutkintojen-perusteet>>. Luettu 21.12.2021.

Vaittinen, Janne. 2022. Teknisen palvelun päällikkö. Autosalpa Oy. Haastattelu 13.5.2022.

Vipunen, opetushallinnon tietopalvelu. Verkkoaineisto. Opetus- ja kulttuuriministeriö. <<https://vipunen.fi/fi-fi>>. Luettu 17.1.2022.

Liitteet

Liite 1. Opiskelijakysely

Kysely kiinnostuksesta ammattikorkeakouluopintoja kohtaan

12.5.2022

Vastaa kyselyyn ympäröimällä parhaiten sopiva vastausvaihtoehto.

Tämän ammatillisen koulutuksen aikana minulle on kerrottu alan ammattikorkeakouluopinnoista. (1=ei lainkaan, 5=paljon)

1 2 3 4 5

Tiedän paljon alan ammattikorkeakouluopinnoista. (1=en lainkaan, 5=paljon)

1 2 3 4 5

Olen kiinnostunut alan ammattikorkeakouluopinnoista. (1=en lainkaan, 5=paljon)

1 2 3 4 5

Olen kiinnostunut suorittamaan ammattikorkeakouluopintoja, jos ne saa kätevästi yhdistettyä ammatillisiin opintoihin. (1=en lainkaan, 5=paljon)

1 2 3 4 5

Liite 2. Haastattelu, Timo Repo.

Haastattelu 10.5.2022.

Timo Repo, Opetushallitus

Onko sinulla kokemusta samantyyppisestä järjestelmästä?

Mitä mieltä olet polun nopeuttamisesta?

Mitä hyötyä nopeammasta polusta on yhteiskunnallisesti? Opiskelijalle?

Onko haittoja? Mitä riskejä opiskelijalle?

Onko nopeammalle polulle tarvetta? Onko ajoneuvoalan insinööreille tarvetta?

Mitä hyötyjä ammatillisen koulutuksen käyneellä tai sitä parhaillaan käyvällä on AMK-opinnoissa ja tulevassa ammatissa?

Liite 3. Haastattelu, Janne Vaittinen.

Haastattelu 13.5.2022.

Janne Vaittinen, Autosalpa Oy

Mikä on oma koulutustaustasi?

Harkitsitko koskaan ammattikorkeakoulua tai opistoa?

miksi?

Minkälaista ohjausta sait jatko-opintoihin, kun olit vielä suorittamassa ammatillista perustutkintoa?

Saitko silloin tietoa jatko-opiskelumahdollisuuksista?

Mitä ajatuksia nopeampi polku perustutkinnosta AMK-opintoihin herättää sinussa?

Olisiko nopeampi polku voinut olla varteenotettava vaihtoehto omalla urallasi?

Minkälaiselle opiskelijalle tai alan ammattilaiselle polku voisi sopia?

Mitä hyötyä nopeammasta polusta voisi sinun mielestäsi olla?

Liite 4. Haastattelu, Heikki Parviainen.

Haastattelu 13.5.2022.

Heikki Parviainen, Metropolia Ammattikorkeakoulu

Miksi Metropolia tarjoaa ja tarvitsee väyläopintoja?

Mikä on pohjakoulutuksen vaikutus menestymiseen AMK-opinnoissa?

Mitä vahvuuksia lukiotausta antaa AMK-opiskelijalle?

Mitä vahvuuksia ammatillinen perustutkinto antaa AMK-opiskelijalle?

Mitä kehitettävää väyläopinnoissa on?

Mitä Metropolia vaatii ja toivoo opiskelijoilta?

Mitä Metropolia vaatii ja toivoo yhteistyöoppilaitoksilta?

Mitä heikkouksia väyläopintoihin liittyy?

Liite 5. Haastattelu, Ismo Hämäläinen.

Haastattelu 16.5.2022.

Ismo Hämäläinen, Koulutuskeskus Salpaus

Onko sinulla kokemusta vastaavasta järjestelmästä?

Minkälaisia kokemuksia siitä jäi?

Miksi Salpaus haluaa toteuttaa nopeamman polun?

Mitä hyötyä siitä olisi Salpaukselle?

Entä opiskelijalle?

Minkälaiselle opiskelijalle nopeampi polku voisi sopia?

Kuinka nopeampaa polkua voisi markkinoida jo sisällä oleville opiskelijoille? Entä peruskouluun?

Mitä nopeampi polku vaatisi opiskelijalta? Entä Salpaukselta?

Mitä haasteita asiaan voi liittyä?